

TEGYÜK LÁTHATÓVÁ A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEKET

NÉZZÜNK SZEMBE --- A TÉNYEKKEL!

Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények
és az előítélet motiválta incidensek
monitorozásához

A kiadványt Facing Facts! partnerszervezetek részéről a CEJI – Zsidó Hozzájárulás a Befogadó Európához szervezet – készítette.

© 2012 CEJI

www.facingfacts.eu

Minden jog fenntartva. Jelen kiadvány tartalma oktatási és egyéb nem kereskedelmi célokra szabadon felhasználható, feltéve, hogy bármely ilyen felhasználás tartalmazza a következő hivatkozást: „Forrás: Nézzünk szembe a tényekkel! [Facing Facts!] projekt © 2012 CEJI”

Tervezte az Imprimerie Saint Saveur – 14930 Eterville – Franciaország

Nyomtatta Franciaországban az Imprimerie Saint Saveur – 14930 Eterville

A Nézzünk szembe a tényekkel! [Facing Facts!] projektet a

- CEJI – Zsidó Hozzájárulás a Befogadó Európához [A Jewish Contribution to an Inclusive Europe] (Belgium) szervezet vezette,
- a CST – Társaság a Közösség Biztonságáért [Community Security Trust] (Egyesült Királyság),
- a CIDI – Holland Zsidó Információs és Dokumentációs Központ [Dutch Centre for Documentation and Information Israel]
- és a COC – Holland Egyesületek Szövetsége a Homoszexualitás Elfogadásáért [Federation of Dutch Associations for the Integration of Homosexuality] (Hollandia) szervezetekkel együttműködésben.

TARTALOMJEGYZÉK

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	p.4
BEVEZETÉS	p.5
1. FEJEZET – ADATGYŰJTÉS ÉS -ELLENŐRZÉS	p.6
1.1 Elvárások és útmutató az adatgyűjtéssel kapcsolatban	p.6
1.2 Az adatgyűjtési folyamat	p.7
1.3 Az adatok osztályozása	p.8
2. FEJEZET – AZ ESETEK ÉS AZ ELŐÍTÉLET-INDIKÁTOROK KATEGORIZÁLÁSA	p.9
2.1 Esettípusok	p.9
2.2 Előítélet-indikátorok	p.13
3. FEJEZET – A GYŰLŐLET-BŰNCSELEKMÉNYEK JELENTÉSE	p.16
3.1 A következetes jelentéstételhez szükséges standardok/irányelvek	p.16
3.2 Az elemzési folyamat, a társadalmi közeg és a bejelentések arányának nyomon követése	p.18
3.3 A jelentés célcsoportja(i)	p.19
3.4 A jelentés szerkezete	p.20
4. FEJEZET – MÉDIAMONITORING	p.22
4.1 Média és gyűlölet-bűncselekmény – kettős szerep	p.22
4.2 Iránymutatások a média, mint a gyűlöletbeszéd elkövetőjének monitorozásához	p.23
4.3 A civil szervezetek szerepe a virtuális gyűlölet elleni küzdelemben	p.24
JELENTÉS A GYŰLŐLET-BŰNCSELEKMÉNYEKRŐL, JÓ GYAKORLATOK	p.28
5. FEJEZET - ÁLDOZATSEGÍTÉS	p.30
5.1 Az áldozatok jogai és további alapvető szabályok	p.30
5.2 A gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak nyújtott szolgáltatások	p.33
5.2.1 Alapvető tanácsok (gyakorlati segítség)	p.33
5.2.2 Az áldozatok elérése és a civil szervezetek nyilvánosságához fűződő viszonya	p.34
ÁLDOZATSEGÍTÉS, JÓ GYAKORLATOK	p.35
6. FEJEZET – EGYÜTTMŰKÖDÉS A CIVIL SZERVEZETEK, A RENDŐRSÉG, A HATÓSÁGOK ÉS A KORMÁNY KÖZÖTT	p.36
6.1 A szolgáltatások meghatározása	p.36
6.2 Kapcsolatok kiépítése	p.36
6.3 Működés partneri együttműködés hiányában	p.38
6.4 Módszertan: működési minták	p.38
6.4.1 A bűncselekmények bejelentése	p.38
6.4.2 Adatmegosztás	p.39
AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI, JÓ GYAKORLATOK	p.40
7. FEJEZET – MIKÉNT TUD A LOBBITEVÉKENYSÉG SEGÍTENI A GYŰLŐLET-BŰNCSELEKMÉNYEK ELLENI KÜZDELEMBEN?	p.42
7.1. A hatékony lobbistratégia kialakításának feltételei	p.43
7.2 Módszertan: tervezés és értékelés a rendelkezésre álló források alapján	p.46
OGALOMGYŰJTEMÉNY	p.47
IRODALOMJEGYZÉK	p.52

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az Útmutatót egy fantasztikus csapat készítette, amely tagjainak köszönjük a projekt és a befogadó társadalom megteremtése iránti elkötelezettségüket.

Társszerző szakértők

- Paul Giannasi, rendőrségi főtanácsos, Igazságügyi Minisztérium (Egyesült Királyság)
- Viktoria Mlynarcikova, Nyílt Társadalom Alapítvány [Open Society Foundation] (Szlovákia)
- Joanna Perry, gyűlölet-bűncselekmény szakértő, EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala [OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights]
- Richard Polacek, független szociálpolitikus tanácsadó (Cseh Köztársaság)
- Robert O. Trestan, polgári jogok a keleti államokban szakértő a Rágalmazásellenes Ligában [Anti Defamation League, ADL] (Egyesült Államok)

Az Útmutató műhelymunkáiban (Brüsszel, 2012) résztvevők, akik a terület jó gyakorlatait képviselték

- Miguel Callejo, Mozgalom az Intolerancia Ellen [Movimiento Contra la Intolerancia] (Spanyolország)
- Lisbeth Garly Andersen, Dán Emberi Jogi Intézet [Danish Institute for Human Rights] (Dánia)
- Gabriela Jirásková, Prágai Zsidó Közösség (Cseh Köztársaság)
- Klara Kalibova, In IUSTITIA (Cseh Köztársaság)
- Mirosława Makuchowska, Kampány a Homofóbia Ellen [Campaign Against Homophobia] (Lengyelország)

A Nézzünk szembe a tényekkel! [Facing Facts!] projekt partnerei

- Jochem Beunderman, Holland Egyesületek Szövetsége a Homoszexualitás Elfogadásáért [Federation of Dutch Associations for the Integration of Homosexuality, COC] (Hollandia)
- Elise Friedmann, Holland Zsidó Információs és Dokumentációs Központ [Centre for Information and Documentation on Israel, CIDI]
- Mark Gardner, Társaság a Közösség Biztonságáért [Community Security Trust, CST] (Egyesült Királyság)
- Joel Le Deroff, Nemzetközi Meleg és Lesbikus Szövetség európai regionális szervezete (European Region of the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, ILGA Europe)
- Robin Sclafani, Zsidó Hozzájárulás a Befogadó Európához [A Jewish Contribution to an Inclusive Europe, CEJI]
- Melissa Sonnino, Zsidó Hozzájárulás a Befogadó Európához [A Jewish Contribution to an Inclusive Europe, CEJI]
- Michael Whine, Társaság a Közösség Biztonságáért [Community Security Trust, CST] (Egyesült Királyság)

Miért van szükség a gyűlölet-bűncselekmények adatgyűjtéséről és jelentéstételéről szóló útmutatóra?

A gyűlölet-bűncselekményekről szóló adatgyűjtés, az adatok elemzése és az azokról való jelentéstétel közösségek és civil szervezetek számára biztosíthat hatékony eszközt, amely segítségével tapasztalatokat megoszthatják a kormánnyal, a rendészeti szervekkel, a médiával vagy másokkal. A megbízható adatok segítik a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos szakpolitikák fejlesztését, a lobbitevékenységet végző, és áldozatsegítéssel foglalkozó szervezetek munkáját.

Ma Európa-szerte rendkívül nagyok a különbségek az adatgyűjtés, -ellenőrzés és a civil szervezetek által a gyűlölet-bűncselekményekről tett jelentések tekintetében. Széleskörű a megközelítésbeli és módszertani változatosság, a problémakör ugyanakkor számos kihívást rejt magában. Ez különösen igaz akkor, amikor összevetjük az országokban megfigyelhető tendenciákat az európai szakpolitika kialakítására vonatkozó törekvéssel, vagy amikor arra ösztönözzük az EU tagállamokat, hogy hatékonyabb nemzeti politikákat alakítsanak ki.

Az alábbi Nézzünk szembe a tényekkel! [Facing Facts!] útmutató módszertani tanácsot ad civil szervezeteknek, hogy miként gyűjtsenek adatot a gyűlölet illetve előítélet motiválta esetekről, hogyan ellenőrizzék és osztályozzák az összegyűjtött információkat, és hogyan tegyenek jelentést a gyűlölet-bűncselekményekről és a gyűlölet motiválta incidensekről. Az útmutatóval semmi esetre sem akarjuk azt a látszatot kelteni, hogy a gyűlölet-bűncselekményről való adatgyűjtésnek vagy jelentéstételnek egyetlen lehetséges módja van. A Nézzünk szembe a tényekkel! [Facing Facts!] útmutató a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemben sok éve aktív, munkamódszereiket közösen és részleteiben értékelő civil szervezetek tapasztalatain, az elmúlt években általuk tapasztalt tanulságokon, és a fejlesztésre irányuló terveiken alapul.

«A szaknyelvben használt gyűlölet bűncselekmény, gyűlölet beszéd és gyűlölet incidensek kifejezéseket az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodájának kiadványaiból lettek felhasználva, többek között a következő két dokumentumból: «Gyűlölet Bűncselekmény Törvények, gyakorlati útmutató» Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodája <http://osce.org/odihr/36426> illetve «Megelőzés és válasz a gyűlölet bűncselekményre: Útmutató Civil szervezeteknek az EBESZ régióiban» <http://www.osce.org/odihr/39821>.

1. FEJEZET – ADATGYŰJTÉS ÉS -ELLENŐRZÉS

Arra bátorítjuk a civil szervezeteket, hogy hazájukban tegyenek jelentést a gyűlölet-bűncselekményekről annak érdekében, hogy pótolják a kormány hiányosságait és, hogy teljesebb kép alakulhasson ki a megfelelő megelőzési és a kezelési szolgáltatások megteremtéséhez. Annak érdekében, hogy a kormányok és a büntető igazságszolgáltatás szervei használják a gyűlölet-

bűncselekményekről szóló adatokat, azoknak megbízhatónak és a büntető igazságszolgáltatás előírásaival összeegyeztethetőnek kell lenniük. Ennek következtében az adatgyűjtésnek a lehető legnagyobb mértékben közvetlen bizonyítékon kell alapulnia, amelyeket a későbbi nyomozás vagy bizonyítási eljárás is használhat.

1.1 Elvárások és útmutató az adatgyűjtéssel kapcsolatban

A gyűlölet-bűncselekményről szóló hírek gyors terjedése egy közösségben az egyik ok, amiért a gyors és pontos jelentéstétel valamint adatrögzítés olyannyira fontos. Elég csak néhány, az adott közösséggel szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményről szóló sajtóhír, és máris az a benyomás alakulhat ki, hogy az adott csoport kifejezett célponttá vált. Biztos adatok hiányában azonban nem lehet tudni azt sem, hogy az érzékelt növekedés valódi emelkedést jelent-e. Ha emelkedés figyelhető meg, akkor mindenképp hiteles adatra van szükség a gyűlölet-bűncselekmény elkövetési idejéről és helyéről, az elkövetési módról, hiszen ezek alapján kell meghatározni a követendő rendészeti és közösségi válaszokat.

Az adatok forrásai lehetnek:

- Az áldozatok;
- A civil szervezetek, amelyek bejelentéseket tesznek a gyűlölet-bűncselekményekről, ha az áldozat személyesen erre nem képes vagy nem kíván bejelentést tenni (ez a harmadik személy által tett bejelentés);
- Az áldozat barátai vagy hozzátartozói;
- A rendőrség;
- Újságcikkek vagy rádiós, televíziós hírek.

Az áldozati csoport(ok) szükségletei és erőforrásai, valamint a panasztétel kockázatai alapján a civil szervezeteknek a várható következmények figyelembevételével kell végiggondolniuk, hogy a gyűlölet motiválta esetekről az áldozatoktól közvetlenül érkező bejelentések fogadására az alábbi csatornák közül melyet vagy melyeket használják.

- Online bejelentési lehetőség az anonimitás megőrzésének lehetőségével.
- Telefonos forródrót.
- Személyes találkozás.

Minden adatgyűjtési rendszer megköveteli a civil szervezetektől, hogy alaposan felkészültek legyenek az áldozatok szükségleteinek kielégítésére a közvetlen kapcsolat során, és hogy biztosítsák a szükséges képzést munkatársaiknak, önkénteseiknek. Az áldozatsegítésről további információk az Útmutató 6. fejezetében található.

Az adatmegosztás folyamatát megbízható adatgyűjtési módszerek, használható jelentések, a civil és rendészeti szervek közötti hatékony együttműködés tapasztalatai alapján hivatalos megállapodások keretében lehet intézményesíteni. Az adatmegosztási megállapodások lehetővé teszik a rendőrség számára, hogy a gyűlölet-bűncselekményekről, az áldozat(ok)ról és az elkövetőkről információt osszon meg. Erre példa az Egyesült Királyság nemzeti rendőrségi ernyőszervezete, a Rendőrkapitányok Egyesülete (Association of Chief Police Officers [ACPO]) által kidolgozott általános információ-megosztási protokoll, és ennek különböző változatai, amelyeket a CST és a Manchesteri Területi Rendőrhatóság vagy a hertfordshire-i rendőrség írtak alá; valamint a Katalónia kormánya által jegyzett protokoll, amely felhatalmazást ad a rendőrségnek a helyi civil szervezetekkel való információ-megosztásra.

1.2 Az adatgyűjtési folyamat

Az adatgyűjtéshez az szükséges, hogy az emberek – akár névtelenül is – valóban bejelentést tegyenek az őket ért incidensekről. Ehhez azonban tudniuk kell a bejelentési lehetőségről, a kapcsolattartási pontról, és bízniuk kell abban, hogy magánéletüket, fájdalmukat tiszteletben tartják, megfelelően kezelik majd. Egyes áldozati csoportok közösségi szolgáltatásokat nyújtó szervezetei magas színvonalon működnek, ezért a bejelentési lehetőség „hirdetése” nem jelent nehézséget. Ugyanakkor néhány közösségnek, és talán egy újonnan létrejött civil szervezet számára is a legnehezebb az első lépés: a bizalom kiépítése, és az áldozatok ösztönzése a bejelentések megtételére.

- A gyűlölet-incidensek bejelentési lehetőségeinek (forrádrót, weboldal, központ) **hirdetése** különböző formákban valósulhat meg: szórólapokkal és plakátokkal a közösségi házakban és médiafelületeken, a közösségi házakban tartott előadásokkal, a közösségi vezetőkkel való beszélgetések révén. A rendőrség tájékoztatása és az adatmegosztás kezdeményezése ugyancsak jó módszer lehet. Fontos, hogy a hirdetés legyen tényszerű, és ne rémítse meg a közösség tagjait.
- Ajánlott a **bejelentőlapok használata**, amelyek biztosítják, hogy minden releváns információt megkapjunk és rögzíthessünk. A bejelentőlapok kitöltése révén lehetséges a gyűlölet-bűncselekmények elemzése és típus szerinti osztályozása.
- A **bejelentéseket ellenőrizni kell**, lehetőség szerint tanúvallomásokkal alátámasztani. Például az áldozat mellett a gyűlölet-bűncselekmény tanúját is meg kell kérdezni arról, hogy mit látott, hallott. A sajtóhírek önmagukban nem elegendők, ezeket az áldozattal/áldozatokkal vagy tanúkkal folytatott megbeszélések tapasztalataival kell kiegészíteni.
- Ha lehetséges, a bejelentéseket egyeztetni kell a rendőrséggel annak érdekében, hogy meggyőződjünk arról, hogy **észlelték a bűncselekményt** (és felismerték annak előítéletes indítékát), továbbá hogy azonosítsuk az egyéb releváns információkat, pl. részlet, amely hiányzik az áldozat bejelentéséből, bármilyen más bűncselekménnyel való hasonlóság, az elkövetők azonosítása.
- A gyűlölet-bűncselekmény nem légüres térben történik meg. Ezért azokat az **incidenseket is, amelyek nem érik el a bűncselekmény szintjét**, gyűjteni és elemezni kell. Ezek jelezhetik egy új probléma kialakulását vagy súlyosbodását, ilyen pl. egy rasszista csoport megjelenése egy adott területen. Az incidensek bűncselekményekhez vezethetnek, ha azok elkövetőit nem kutatják fel, és nem állítják meg.
- Készítsünk **fényképeket**, ezeket lássuk el dátummal és adjuk meg a témáját, ha lehetséges.

1.3 Az adatok osztályozása

Az adatokat a gyűlölet-bűncselekmény vagy –incidens jellege alapján kell osztályoznunk (lásd a 2. fejezetet). Az adatok osztályozása lehetővé teszi a tendenciák elemzését, pl. megállapíthatjuk, hogy regionális vagy országos szinten emelkedett, csökkent vagy stagnált a gyűlölet-bűncselekmények száma. Például az antiszemitizmusról szóló brit adatokat nem önmagukban, hanem a korábbi évek adataival, a gyűlölet-bűncselekmény típusaira lebontva mutatják be, így a pillanatfelvétel helyett teljes képet nyújtanak.

Közvetlen kapcsolat van az esetről szóló formanyomtatvány, amely az áldozat által rendelkezésre bocsátott információt tartalmazza, illetve más, a cselekmény idején rögzített információforrás és az adatosztályozási rendszer között. Minden információ, amelyet a formanyomtatvány tartalmaz, megtalálható a jelentésekben, amely egy bizonyos idő után így lehetővé teszi az adatok esettől elkülönülten való kezelését és elemzését. Az osztályozás bizonyos területei közősek az egyes közösségek tekintetében, míg más elemeket az adott társadalmi, kulturális helyzethez kell igazítani. A nemzeti sajátosságok, a rendészeti szervek felépítése – területi, regionális felosztásuk – ugyancsak befolyásolják az adatok osztályozását. Ha az áldozat már kapcsolatban áll a rendőrséggel, fontos lehet kideríteni a büntetőügy ügyszámát és nyomozásért felelős rendőrt.

Fontos meghatározni az előítélet-indikátorokat, amelyeket a civil szervezet használ, és kidolgozni egy kérdéssort, amely segít választ adni a kérdésre, hogy a bűncselekményt vagy incidenst előítélet motiválta-e. Ha az incidensek több kategóriába is besorolhatóak, pl. vallási és szexuális hovatartozás miatti előítélet motiválta a cselekményt, akkor mindkét kategóriába be kell sorolnunk, és meg kell magyaráznunk, hogy erre miért került sor.

2. FEJEZET – AZ ESETEK ÉS AZ ELŐÍTÉLET-INDIKÁTOROK KATEGORIZÁLÁSA

A **gyűlölet-bűncselekmény** (vagy előítélet-bűncselekmény¹) olyan bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál. A gyűlölet-bűncselekmény tehát két különálló elemet tartalmaz:

- Olyan cselekmény, amely a büntetőjog szerint bűncselekmény; és
- A bűncselekmény elkövetésekor az elkövető előítélet indítékból cselekszik.

Az előítélet indítékú vagy gyűlölet-bűncselekmény/gyűlölet motiválta incidens az alábbi indítékokon alapulhat: faji/etnikai hovatartozás, vallás, nemzetiség, kor, fogyatékoság, nem, szexuális irányultság, nemi identitás. Országoként jelentősen eltérő a gyűlölet-bűncselekmény jogi meghatározása, és nem feltétlenül foglal magában minden erőszakos cselekményt, amelyet a fent említett indítékok alapján követnek el. A gyűlölet-bűncselekmény vagy gyűlöletindítékú incidens elkövetője cselekménye sértettjét annak egy bizonyos csoporthoz való tartozása vagy vélt tartozása alapján választja ki.

A **gyűlölet motiválta incidens** egy olyan cselekmény, amely – a fent leírtakkal egyezően – előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmény szintjét.

Noha a gyűlölet motiválta incidensek nem feltétlenül minősülnek bűncselekménynek, az ilyen esetek gyakran megelőzik, együtt járnak vagy megágyaznak a gyűlölet-bűncselekményeknek. Az incidensek súlyosabb bűncselekmények előfutárai lehetnek. A gyűlölet indíttatású incidensek rögzítése hasznos lehet, szemlélteti a zaklatások elterjedtségét és az erőszak fokozódását².

A civil szervezetek gyűlölet-bűncselekményekről és gyűlölet motiválta incidensekről való módszeres adatgyűjtése és rendszeres jelentéstétele támogatása érdekében ez a fejezet az alábbiakat nyújtja:

- Egy listát a különböző típusú gyűlöletincidensekről, amelyek vagy gyűlölet-bűncselekménynek vagy gyűlölet motiválta incidensnek minősülnek.
- Egy előítélet-indikátorokat tartalmazó listát, amelyelemei jelzik, hogy egy eset gyűlölet-bűncselekménynek minősülhet, így további nyomozás szükséges a motivációval kapcsolatban.

2.1 Esettípusok

Ideális esetben a gyűlölet-bűncselekményekről és gyűlöletincidensekről szóló hiánytalan jelentési rendszernek magában kell foglalnia mindazokat a cselekményeket, amelyeket a jog szankcionál és azokat a sérelmet okozó cselekményeket is, amelyek a fenyegetés, a megfélemlítés szürke zónájába esnek, de nem feltétlenül a büntetőjog által üldözendő cselekmények. Ha lehetséges, ezeket az eseteket világosan meg kell határozni és el kell különíteni egymástól.

Ugyancsak fontos észben tartanunk, hogy nagyjából azonos kategóriatípusokba kell sorolni az incidenseket és a bűncselekményeket annak érdekében, hogy a gyűlölet-bűncselekmény bűncselekményi elemét minden esetben egyértelműen rögzíthessük. Ez segít abban, hogy a civil szervezetek adatait a rendőrség gyakorisági mutatóként elfogadja, és ugyancsak hozzájárul az információk megfelelő összegyűjtéséhez, amely az áldozatok egyedi ügyeiben esetleg bizonyítékként felhasználható lesz.

A különböző incidenstípusok („gyilkosság”, „súlyos testi sértés”, „testi sértés”) eltérő körülmények között történhetnek meg, így közterületen, otthon („családon belüli erőszak”), intézményekben (például fogyatékosággal élő emberek sérelmére).

1 Az előítélet jelentése szélesebb, mint a gyűlöleté, az előítéletes indíték egy személyes tulajdonsággal szembeni bizonyos jellegű előítéletet szükségeltet. Előítéletek lehetünk egy emberrel, egy jellemzővel vagy egy gondolattal, eszmével szemben (itt az áldozat testesíti meg ezt a jellemzőt vagy eszmét).

2 Forrás: az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (OSCE ODIHR) Gyűlölet-bűncselekmény jogszabályok, gyakorlati útmutató c. kiadványa, <http://www.osce.org/odihr/36426> 16. oldal.

Incidentstípusok

Kategória	Alkategória	Leírás
Emberölés		<ul style="list-style-type: none"> Halált okozó személy elleni támadás.
Súlyos fizikai erőszak	Súlyos testi sértés	<ul style="list-style-type: none"> Személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat. Tulajdon elleni támadás pl. gyújtogatás vagy Molotov-koktél elhajítása, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek meghalhatnak. Bombák és levélbombsók. Ez az eset magában foglal bármely robbanószerrel elkövetett támadást, amely életveszélyes helyzetet idéz elő, illetve amelyet valamilyen eszközzel követnek el, amely ugyan nem lépett működésbe, de az elkövető szándéka az eszköz működésbe hozatalára irányult. Erberrablás. Lövés, lövöldözés. Fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás.
	Szexuális támadás	<p>Szexuális erőszak, amelyet az áldozat (vele házasságban vagy azon kívül élő) partnere, korábbi partnere, családtagja vagy élettársa követ el.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nemi erőszak.⁴ Szexuális támadás.⁵ Az áldozat szexuális kihasználása egy segítő szakember által, pl. valamilyen szexuális kapcsolat egy segítő szakember (orvos, terapeuta, gondozó, tanár, pap, tanár, rendőr, jogi segítő, stb.) és egy ügyfél/beteg között. Szexuális zaklatás, amely magában foglalja a nem kívánt szexuális közeledést, szexuális szívesség kérését, és más verbális vagy fizikai megnyilvánulást, amelynek szexuális jellege van. Zaklatás, így az ismétlődő, nem kívánt kapcsolatfelvétel (telefonhívások, e-mailek, levelek, váratlan felbukkanások, stb.), az adott személy követése, rá való várakozás, az adott személy vagy családjának fenyegetése.
Támadás		<ul style="list-style-type: none"> Személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos. Az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet. Emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt téveszt.

⁴ A nemi erőszakot kikényszerített szexuális kapcsolatként definiálhatjuk, amely vaginális, anális vagy orális behatolást jelent. A behatolás történhet testrész vagy tárgy által. A nemi erőszak áldozatait fenyegetéssel vagy fizikai eszközzel kényszeríthetik. Bárki lehet nemi erőszak áldozata: nő, férfiak vagy gyerekek, heteroszexuális vagy meleg emberek.

⁵ A szexuális támadást elutasított szexuális kapcsolatként definiálhatjuk, amely nem erőszak nélkül fejeződik be; vagy nemi erőszak kísérleteként. A szexuális támadás lehet szexuális jellegű érintés, simogatás.

Rongálás	Tulajdon elleni támadás, annak meggyalázása	<ul style="list-style-type: none"> Tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt. Bármilyen típusú meggyalázó jelemondatok vagy szimbólumok felfestése (pl. zsidó tulajdonra horogkereszt rajzolása), matricák vagy plakátok kiragasztása, falírka, és a tulajdonban való más károkozás, ha azt kifejezetten a megtámadott csoporthoz való tartozás feltevése miatt választotta ki az elkövető. Autókban vagy a támadott csoport tagjának másfajta tulajdonában való károkozás, ha azt a csoporthoz való tartozás alapján választották ki.
	Gyűjtogatás	<ul style="list-style-type: none"> Gyűjtogatás, amely nem okoz életveszélyt, például ha a megtámadott épület a támadás időpontjában lakatlan. Sikertelen kísérletek, például megkísérelt gyűjtogatás, ha a tűz nem lobban fel vagy a gyűjtogatót megzavarják.
Fenyegetés és/vagy lelki erőszak		<ul style="list-style-type: none"> Egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés. Ha a fenyegetés nem egyértelmű vagy konkrét, akkor az esetet „Sértő magatartásként” kell feljegyezni. „Bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán meglepetés volt. Például egy tárgy, amely úgy néz ki, mint egy valódi szerkezet, de szándékosan nem működőképes, például nem tartalmaz robbanóanyagot. Zaklatás, ismétlődő nem kívánt kapcsolatfelvétel (telefonhívások, e-mailek, levelek, váratlan felbukkanások, stb.), az adott személy követése, rá való várakozás, az adott személy vagy családjának fenyegetése. Zsarolás, hogy az illető hozza nyilvánosságra (vagy családtagjai tudomására illetve munkahelyén nyilvánosságra), hogy valamely védett csoporthoz (pl. LMBTI) tartozik. Személyi szabadság korlátozása (pl. egy személy bezárása). Rágalmazás (pl. egy személy LMBTI identitásának vagy vallási csoporthoz tartozásának, illetve fogyatékoságának felfedése). Bullying, terrorizálás (pl. az iskolában, munkahelyen).
Gyűlöletbeszéd	Nyilvános gyűlöletbeszéd	<ul style="list-style-type: none"> Pl. politikusok által nyilvánosan kifejtett gyűlöletbeszéd.
	Virtuális gyűlölet	<ul style="list-style-type: none"> Virtuális gyűlölet

	<p>Sértő magatartás</p>	<p>Ez a viselkedés gyakran a bűncselekményi kategórián kívül esik, de fontos ezeket is monitorozni, nyomon követni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Személyesen, telefonon vagy üzenetrögzítőn keresztül kifejtett szóbeli erőszak. Ide tartoznak azok az esetek is, ha a nem veszélyeztetett csoport tagjai tévesen értesültek egy üzenetről vagy azt véletlenül hallották meg. • Írásbeli erőszak, például e-mailek, szöveges üzenetek és címzett levelek (azaz az adott személynek írt és elküldött levél). Ide tartoznak azok az esetek is, amikor a védett csoportot sértik meg, de az írást olyan személy számára továbbítják, aki nem a védett csoport tagja. Ez az eset különbözik attól, amikor sértő tartalmú szórólapokat, e-maileket vagy más kiadványokat terjesztenek. Utóbbi esettel az „Irodalom” kategória alatt foglalkozunk. • Sértő falírka vagy matrica olyan tárgyon, amely nem köthető a védett csoporthoz. Ha nyilvánvaló, hogy több matricát vagy falírkát ugyanabban az időben egy elkövető készített, akkor ezeket egy esetben kell számba venni.
	<p>Irodalom és zene</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egynél több címzettnek elküldött sértő írás. Ide inkább a tömeges, nagyszámú levelezés tartozik, mint az egyedi levelek küldése, hiszen ez utóbbit a „Sértő magatartás” vagy „Fenyegetés” kategóriák alá soroltuk (a tartalomtól függően). • Olyan írás, amely önmagában sértő függetlenül attól, hogy azt a védett csoport tagja kapta-e meg. • Esetek, amelyekben embereket kifejezetten a terjesztés sérti, noha az írás önmagában alapvetően nem sértő a csoport tekintetében. Ide tartozik például a neonáci irodalom zsidó háztartásokba való elküldése, akkor is, ha maga az írás nem is említi zsidókat. • Sértő e-mailek bizonyos embereknek vagy szervezeteknek való megküldése, akik vagy amelyek levelezőlisták vagy más on-line csoportok tagjai. Nem tartozik ide olyan tartalom továbbítása, amely elérhető az internetes oldalakon. • A tömeges jellegű levélküldést egy esetként kell feljegyezni, és nem az áldozatok száma szerint kell különálló incidenseként értelmezni. Ugyanakkor, ha az azonos írást több mint egy alkalommal továbbítják, akkor minden alkalmat külön incidenseként kell rögzíteni.
<p>Diszkriminációs esetek</p>		<p>Minden diszkriminációs eset, amely nem tekinthető gyűlölet-bűncselekménynek.</p>

2.2 Előítélet-indikátorok

Az előítélet-indikátorok objektív tények, amelyeket figyelembe kell venni, hogy eldönthessük előítéletből elkövetett bűncselekmény történt-e. Az indikátorok önmagukban nem támasztják alá azt, hogy egy eset gyűlölet-bűncselekmény, ugyanakkor azt mutatják, hogy a motiváció meghatározása érdekében további nyomozásra lehet szükség. Nélkülözhetetlen feljegyezni az indikátorra vonatkozó információt, hogy alátámasszuk, hogy a cselekményt előítéletes indítékkal követték el. Ezen információ hiányában a nyomozást végzők nem valószínű, hogy komolyan veszik a feltételezést, és a nemzetközi szervezetek sem fognak beszámolni az esetről. A feljegyzés ugyancsak fontos az adatgyűjtési célok szempontjából.

Általános jelleggel fontos kiemelni, hogy a civil szervezeteknek egy előítéletes indítékkal elkövetett cselekmény bíróság vagy más hatóság előtti tárgyalása előkészítésekor figyelemmel kell lenniük a jogi előírásokra és az indikátorokra. Ha egy előítéletes cselekmény nem minősül bűncselekménynek, akkor a civil szervezeteknek a jogszabályi háttértől függetlenül kell dönteniük saját indikátoraik alapján az eset kezeléséről. Ilyen esetben az alábbiakban javasolt indikátorlista hasznos útmutatást nyújthat.

A következő előzetes észrevételek fontosak ahhoz, hogy helyesen alkalmazzuk és pontosan megértsük az előítélet-indikátorok listáját:

- **Noha rendkívül fontos, hogy figyelembe vegyük az áldozat észlelését, a civil szervezeteknek (és a nyomozást végzőknek) tudatában kell lenniük annak, hogy az áldozat nem biztos, hogy felismerte, hogy a cselekményt a gyűlölet vagy az előítélet motiválta.** Ugyanígy, nem kell feltétlenül meghatározni, hogy a sértett valójában a védett csoport tagja-e, amikor az előítélet-indikátorokat azonosítjuk. Lényeges kérdés, hogy az elkövető az áldozatot mely csoport tagjának vélte. Ezért fontos a motivációt vizsgálni és nem azt, hogy az áldozat valamely védett csoporthoz vagy közösséghez tartozik. Azaz leegyszerűsítve: az eset előítéletes bűncselekményként történő regisztrációjához nem elegendő, hogy az áldozat védett csoport tagja⁶.
- **Egy adott közösséggel szemben használt ellenséges kifejezések az idő múlásával megváltozhatnak.** A gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozás nem olyan egyértelmű, mint a bűnözés más területeinek (pl. betöréses lopás vagy rablás) vizsgálata. Előbbiek esetében veszélyes lehet, ha az előítélet-indikátorokat félremagyarázzák vagy helytelenül értelmezik. Ezért a civil szervezetek számára elengedhetetlen, hogy alapos egyeztetéseket folytassanak az érintett közösségekkel, hogy utóbbiak megértethessék a civilekkel, hogy a különböző csoportokat milyen támadások érhetik. Így például a civil szervezetek megismerjék azt a nyelvezetet, amelyet bizonyos csoportokkal szembeni ellenségesség vagy előítélet kifejezésére aktuálisan használnak. A különböző forrásokból érkező információk nyomon követése és az azokra való reagálás ugyancsak létfontosságú az előítélet-indikátorok megfelelő értelmezésének biztosítása érdekében.
- **Ha egy incidens esetében csupán egy előítélet-indikátort lehet azonosítani, akkor a további előítélet-mutatók hiánya azt jelezheti, hogy nem gyűlölet-bűncselekményt követtek el.** Például, ha egy vallási szertartásra szolgáló helyen (pl. egy zsinagóga vagy egy mecset) vagy bármilyen más, egy közösség számára fontos helyszínen (pl. egy meleg találkozóhelyen) lopás történik, és nincs más bizonyíték az előítélet-indítékre, akkor előfordulhat, hogy ez az eset egy egyszerű lopás.
- **Ugyancsak fontos kiemelni, hogy ez elkövető valamely hatóság tagja is lehet, pl. rendőr, rendészeti szerv munkatársa, stb.** A hatóság tagjának természetesen fokozott felelőssége van.

Mindezen okok miatt, az előítélet-indikátorok alábbi ajánlott listáját nyitott és indikatív listaként kell értelmezni.

⁶ Például a következő esetet, noha nagyon súlyos előítéletből elkövetett bűncselekmény, nem sorolhatjuk be ebbe a kategóriába, mert az előítélet-indikátorokat, úgy mint, az áldozat észlelését és az elhangzott szavakat nem jegyezték fel: Április 6-án a transznmű Angélát megerőszakolta egy ismeretlen személy a városi operaház mögött – ez az a hely, ahol a transznmű közösség tagjai pénzért kínálnak szexuális szolgáltatásokat. Az elkövető ütlegelte és késsel sebesítette meg az áldozatot.

Előítélet-indikátorok	Kérdések, amelyek segítenek meghatározni, hogy az előítélet-indikátor megjelenik-e
Tanú általi észlelés	Észleli az áldozat, hogy a cselekmény elkövetését előítélet motiválta? Fontos észben tartanunk, hogy a sértett nem minden esetben érzékeli, hogy előítélet indítékú támadás áldozatává vált. Az áldozatok gyakran a támadást magyarázó más okokat keresnek, mert csoporthoz való tartozásuk olyan jellemzőjüket testesíti meg, amely rendszerint nem megváltoztatható; örökre e csoport tagjaként fogják azonosítani őket, így támadások célpontjává válhatnak..
Witness Perception	Észleli a tanú, hogy a cselekmény elkövetését előítélet motiválta? A sértetti és a tanúkenti érzékelés eltérhet egymástól. Mindkettőt figyelembe kell venni.
A gyanúsított és az áldozat közötti faji, vallási, etnikai/nemzetiségi származásbeli, nemi, szexuális irányultságbeli, stb. különbség	<p>A gyanúsított és az áldozat különböző faji, vallási, etnikai/nemzetiségi, nemi, nemi identitás szerinti vagy szexuális irányultság alapján meghatározott csoporthoz tartozik?</p> <p>Az áldozat tagja egy olyan csoportnak, amelynek tagjai jelentősen alulreprezentáltak egy másik csoport tagjaihoz képest azon a területen, ahol az eset történt?</p> <p>Az áldozat a közelmúltban költözött arra a területre, ahol az eset történt?</p> <p>Volt korábban ellenségeskedés a csoportok között, amelyeknek az áldozat illetve a gyanúsított a tagja?</p> <p>Az áldozat részt vett a védett csoport – amelyhez tartozik – tevékenységeiben a cselekmény idején?</p> <p>Az áldozat, noha nem tagja a védett csoportnak, tagja az áldozati csoportot támogató csoportnak, vagy az áldozat a megtámadott csoport tagjának társaságában tartózkodott?</p> <p>Az áldozat összefüggésbe hozható a megtámadott csoport tagjával (pl. a megtámadott csoport egy tagjának házasátársa vagy családtagja)?</p> <p>Az áldozat vallása, nemzetisége, szexuális irányultsága, fogyatéklisége, közismert?</p>
Hely	Az áldozat olyan helyen vagy annak közelében tartózkodott, amely összefüggésbe hozható a védett csoporthoz, vagy annak tagjai által gyakran látogatott helyszínnel (pl. közösségi ház vagy mecset, templom, zsinagóga vagy más istentisztelet végzésre szolgáló hely vagy temető), vagy egy bizonyos csoport közösségi találkozóhelye (pl. melegbár, LMBT rendezvények helyszíne)? <p>Az eset az elkövető csoportjával összefüggésbe hozható helyszínen (pl. egy szélsőséges szervezet központja) közelében történt vagy olyan helyen, ahol gyakran követnek el gyűlölet-bűncselekményeket?</p>
Idő	A cselekmény olyan időpontban történt, amely a megtámadott csoport számára különös jelentőséggel bír (pl. vallási ünnepen, egy nemzetiség ünnepnapján, az LMBT közösség által tartott méltóság menete napján)? <p>A cselekmény az elkövető csoportja számára jelentős időpontban történt vagy olyan időpontban, amelyet az elkövető a megtámadott csoporthoz kapcsolódónak vél (pl. a gázai háború, szeptember 11., a bűncselekmény idején közzétett bizonyos típusú médiamegjelentések)?</p>
A gyanúsított által használt nyelvezet és szavak, írásos megnyilatkozások, gesztusok, falfrírka	Az elkövető tett megjegyzéseket, írásos megnyilvánulásokat vagy mozdulatokat az áldozat tulajdonságaira vonatkozóan? <p>Voltak rajzok, jelzések, szimbólumok vagy falfrírka az eset helyszínén?</p> <p>Ha a támadás célpontja egy tárgy volt, ez vallási vagy kulturális szempontból jelentős, mint például egy történelmi műemlék vagy egy temető?</p> <p>A gyanúsított viselt valamilyen látható jelet (tetoválás, ruházat, frizúra), amelyből egy olyan konkrét csoporthoz való tartozására lehet következtetni, amely szemben áll az áldozat csoportjával?</p>
Szervezett gyűlöletcsoportok	Hagytak olyan tárgyakat vagy eszközöket a helyszínen, amelyek azt sugallják, hogy a bűncselekményt félkatonai vagy extrém nacionalista csoportok követték el? <p>Van arra bizonyíték, hogy egy ilyen csoport aktív a környéken?</p> <p>Szervezett gyűlöletcsoportok felelősséget vállaltak a bűncselekmény elkövetéséért?</p>
Korábbi előítéletből elkövetett cselekmények	Korábban történtek hasonló esetek az adott területen? <p>Az áldozat kapott zaklató leveleket vagy telefonhívásokat vagy szóbeli sértéseket a megtámadott csoporthoz való tartozása miatt?</p> <p>Zsarolták az áldozatot azzal, hogy a megtámadott csoporthoz tartozását nyilvánosságra hozzák (pl. az áldozat szexuális irányultságát)?</p>

Tulajdon ellen elkövetett támadás	A megtámadott/megrongált tárgy olyan épületben vagy helyszínen van, amely diszkriminációval sújtott közösséghez tartozik (pl. imahely, olyan iskola, ahova egy adott közösségből járnak, egy közösség találkozóhelye, mint pl. egy melegbár)? A tárgynak az adott közösség számára vallási vagy más szimbolikus jelentősége van, vagy a közösségi élet központja?
Az elkövető jellemzői	A gyanúsított korábban követett el (bűn)cselekményeket, amelyek modus operandi-ja hasonló volt, vagy sértetteji az aktuális áldozattal azonos vallásúak, etnikai/nemzetiségi csoporthoz tartozók, fogyatékossgal vagy szexuális irányultsággal, stb. rendelkezők voltak? Az elkövető terhére róható olyan korábbi eset, amelyet előítélet motivált? Az elkövető tagja szervezett/spontán gyűlöletcsoportoknak vagy kapcsolatban áll gyűlöletcsoportok tagjaival? Letartóztatását követően vagy a bűncselekmény elkövetése során az elkövető az áldozatot a megtámadott csoport tagjának tekintette?
Az erőszak mértéke	Az áldozattal szemben alkalmazott erőszak különösen nagyfokú volt?

A fogyatékossgal élőkkel szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekmények közös jellemzői⁷

A fogyatékossgal élő személyek sérelmére elkövetett gyűlölet-bűncselekmények áttekintése közös jellemzőkre világítanak rá, amelyek túlmutatnak az egyszerű bűncselekményen, ilyenek:

- a cselekményt általában korábbi esetek előzték meg;
- az egyszeri, elkülönült eseteket felváltották az áldozatot vagy családját/barátait vagy más fogyatékos személyeket szervezetteren és rendszeres erő támadások;
- az elkövetők gyakran „barátai”, gondozói, hozzátartozói vagy szomszédai, stb. a sértettek;
- az esetek gyakorisága és súlyossága nő;
- több elkövető is érintett az ügyben, akik elnézik a cselekmény, vagy bátorítják a fő elkövető(ke)t – gyakran felveszik mobiltelefonjukkal az eseményeket, és a képeket elküldik a barátaiknak, közösségi oldalakon, a YouTube-on, stb. teszik közzé;
- az áldozatot hamisan azzal vádolják, hogy pedofili vagy rendőrségi besúgó;
- a támadás hosszú ideig tart, különösen erőszakos;
- a bántásmód kegyetlen, megalázó, lealacsonyító, amely gyakran kapcsolódik a fogyatékossgal jellegéhez, például elvakítanak egy süket embert, a mozgást segítő eszközöket tönkreteszik, stb.

Gyakori hibás feltevések a fogyatékossgal élő emberekkel szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatban:

Az eset nem lehet gyűlölet-bűncselekmény, mert:

- az elkövető az áldozat gondozója;
- az elkövető ugyancsak fogyatékos személy;
- az elkövető másokat is megtámadott, akik azonban nem voltak fogyatékossgal élők;
- az áldozat csak rossz helyen volt rossz időben;
- az áldozat tulajdonképpen nem is fogyatékossgal élő személy;
- az elkövetőt az alkohol és a harag indította a cselekmény elkövetésére.

E tényezők egyike sem zárja ki, hogy gyűlölet-bűncselekményt követtek volna el. A hibás feltevések alapján azonban bizonyos információk, bizonyítékok elkerülhetik az ügyész figyelmét, félreértelmezheti ezeket, vagy elmulaszthatja a megfelelő bizonyítékot beszerezni.

⁷ Forrás: Az Egyesült Királyság Ügyészségének útmutatója a fogyatékossgal élő személyekkel szemben elkövetett gyűlölet-bűncselekményekhez (CPS Guidance on disability hate crime): http://www.cps.gov.uk/legal/d_to_g/disability_hate_crime_/#a07

3. FEJEZET – A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK JELENTÉSE

A gyűlölet-bűncselekményekről való jelentéstétel elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük bizonyos közösségekkel szemben fennálló előítéleteket és ahhoz, hogy ezeket a közösségeket képessé tegyük arra, hogy hatékonyan kezeljék a gyűlölet-bűncselekmények problémakörét. A gyűlölet-bűncselekmények nem az egyedüli tényezők, amelyek a közösség félelméről, boldogságáról, jövőjéről szóló képét alakítják; ezek inkább a „jéghegy csúcsát” jelentik, amely sztereotípiákra, előítéletekre, diszkriminatív bánásmódra, kulturális elnyomásra épül. A közösségi felfogás alakulásában jelentős szerepet játszhat a média: erősítheti a gyűlölet-bűncselekmények irányába ható folyamatokat, de szövetséges is lehet a lakosság tudatosságának javításában.

A civil szervezetek számára a gyűlölet-bűncselekményekről történő jelentéskészítés döntő jelentőségű lépés a változás érdekében

való lobbizásban. A jelentés(ek) célcsoportjai, az összegyűjtött adatok mennyisége és minősége, a társadalmi és politikai közeg és a civil szervezet számára rendelkezésre álló erőforrások befolyásolják a jelentés(ek) formáját, tartalmát, és vice versa. A jelentéstétel céljai hatással lehetnek az alkalmazott adatgyűjtés és adatosztályozás jellegére.

Először is, a gyűlölet-bűncselekményekről jelentést tevő civil szervezeteknek ismerniük kell a vonatkozó jogi szabályozást: hazai jogszabályokat és nemzetközi jogi normákat, megállapodásokat, amelyek kötik a kormányt. A civil szervezeteknek törekedniük kell arra, hogy a hazai jogszabályokkal kapcsolatos tudásukat fejlesszék, és megfeleljenek ezek előírásainak. Utóbbiak ugyanis kulcsfontosságúak az adatosztályozás, a büntetőeljárás és a jogszabályok módosítása érdekében kifejtett lobbitevékenység tekintetében.

3.1 A következő jelentéstételhez szükséges standardok/irányelvek

A közösségeknek és civil szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy a jelentéstételi mechanizmusaik, elemző osztályozásuk és a nyilvánosságra hozott adatok megfelelő minőségűek legyenek. Ezért az alábbi témákban munkamódszereket, protokollokat kell kialakítani:

- **Az áldozatok adatainak bizalmas kezelése:** az áldozatnak mely adatai kerülnek bele a közösség, illetve a közösségi vezetők számára készített jelentésekbe? Továbbá mely adatokat hozzák a kormány, a rendőrség, a média, stb. tudomására? Az áldozatoknak alá kell írniuk egy nyilatkozatot arról, hogy az adataikat harmadik személyek tudomására hozzák?
- **Jogi nehézségek:** melyek azok a jogi jellegű nehézségek, amely az adott igazságszolgáltatási szervek felé történő jelentés következtében merülhetnek fel? Például milyen adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos kérdéseket kell figyelembe vennie az áldozatnak és a jelentéstevő közösségnek? További kérdések:
 - A civil szervezet köteles valamennyi az áldozatra vonatkozó adatot a bíróság vagy az érintett ügyvédek tudomására hozni?
 - Az áldozatoknak bele kell egyezniük abba, hogy telefonbeszélgetéseiket rögzítsék?
 - Ha a közösség vagy az áldozat valakit rasszistaként/antiszemita/antihomofóbként, stb. azonosít, akkor milyen védelmet kaphat, amennyiben rágalmazásért felelősségre vonnák?
 - Ha az áldozat (a károkozásról, falfirkáról, személyi sérülésről) fényképet ad át, akkor ezt harmadik személynek meg lehet mutatni? Ki rendelkezik a fényképpel?
 - Ha a közösség nyilvánosságra hozza az ügyet, akkor az áldozatnak mely adatai hozhatóak nyilvánosságra és melyek nem? Hogyan maradhatnak az adatok titkosak? Például, ha az x kerületben található egyetlen zsinagóga a közösségnek bejelent egy támadást, azonban ezt nem akarja a nagyobb nyilvánosság elé tárni, hogyan lehet ezt az esetet (akár beazonosíthatóság nélkül) a kormány vagy a rendőrség, stb. számára készített nyilvános jelentésbe vagy közleménybe foglalni?

- **A célok tisztázása:** az áldozatoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy mit várhatnak, és mit nem várhatnak a jelentéstételi folyamattól. Pontosan kell látniuk, hogy a jelentést készítő civil szervezet mit tud megtenni értük, és mit nem. A közösség egészének értenie kell a jelentéskészítő csoport céljait és munkamódszereit. Nincs sok értelme annak, hogy a közösségi vezetők olyan tevékenységekbe fektessenek be, amelyeknek csupán rövidtávú hatásai vannak, amelyek során az áldozatok elvesztik a folyamatba fektetett bizalmukat és motivációjukat.
- **A munkatársak képzése:** a jelentéstétel minden tevékenységi eleme szükségessé teszi az ebben résztvevők képzését annak érdekében, hogy el tudják látni feladataikat:
 - A közvetlenül áldozatokkal foglalkozó munkatársak nyomasztó tapasztalatokat szerezhetnek, traumatizált vagy más formában pszichésen sérült áldozatokkal találkozhatnak. A jelentéstevő csoportoknak kötelességük gondoskodniuk a (fizetett vagy önkéntes) munkatársaikról és az áldozatokról. A munkatársaknak ismerniük kell, hogy milyen (a rendészeti szerveken túli) helyi áldozatsegítő szervezetek vehetőek igénybe. A munkatársaknak ugyancsak pontosan kell látniuk, hogy milyen szakmai és jogi keretek között tudnak támogatást nyújtani az áldozatoknak.
 - A jelentésírásért, adatosztályozásért és adatelemzésért felelős munkatársaknak képzést kell biztosítani annak érdekében, hogy e feladatokat el tudják végezni.
 - Az elsődleges jelentéseknek és a későbbi összefoglalóknak olyan pontosnak kell lenniük, amennyire ez csak lehetséges.
 - Az adatosztályozásnak pontosnak és következetesnek kell lennie.
 - Az adatelemzésnek precíznek és következetesnek kell lennie.
 - Az írásbeli jelentéseknek és a kormány, a média, a közösségi vezetők, stb. számára készített bemutatásuknak komolynak kell lenniük. Ha szükséges, akkor utalni kell más tényezőkre, például: az általános életminőség, a diszkriminációra vonatkozó bizonyítékok, az általános bűnözési adatok, gyűlölet-bűncselekmények, amelyeket más, összehasonlítható csoportok sérelmére követek el, a kormányzat és a rendészeti szervek kezdeményezései, stb.
 - A munkatársaknak kötelezettséget kell vállalniuk az áldozatok adatainak és más információknak a bizalmas kezelésére.

3.2 Az elemzési folyamat, a társadalmi közeg és a bejelentések arányának nyomon követése

Egy következetes jelentéstételi rendszert annál tovább lehet működtetni, minél megbízhatóbbak és összehasonlíthatóbbak annak eredményei. Annak érdekében, hogy a növekedést (és csökkenést) azonosítani és értelmezni lehessen, fontos, hogy ismerjük a cselekmények bejelentési arányát.

A jelentést készítőinek érdemes megkérdezniük az áldozatokatól, hogy hol hallottak a bejelentési lehetőségről, és mi indította őket arra, hogy azt igénybe vegyék. Ebben a tekintetben az egyéni beszámolók, történetek is hasznosak. Például ha egy kisebbségi közösség vezetőjének (pl. a vezető imám vagy a roma közösség szószólója, aktivistája) tekintett emberrel találkozunk, ő beszámol arról, hogy gyűlölet-bűncselekmény áldozata lett? Ha igen, ezt valaha jelentette, és ha igen, akkor kinek?

A **bejelentési arányok** meghatározásakor az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

- Van releváns **közvélemény-kutatás vagy lakosság körében végzett felmérés**, amely azt mutatja, hogy a válaszadók hány százaléka vált bűncselekmény vagy gyűlölet-bűncselekmény áldozatává; és hogy az áldozatok hány százaléka jelenti a cselekményt a rendőrségnek vagy más szervezetnek? Ezek a tanulmányok ajánlanak arra vonatkozó módszereket, hogy miként lehet azonosítani, hogy ki tesz, és ki nem tesz bejelentést, miért cselekszik így, és mit lehetne tenni a jelentéstétel ösztönzése érdekében?
- A **lakossági fórumok vagy egyéni történetek** ugyancsak hasznosak lehetnek a jelentéstételi arány felméréséhez.
- Van idevágó, a gyűlölet-bűncselekmények alakulására vonatkozó **helyi vagy nemzetközi** (különösen hasonló társadalmi, politikai jellemzőkkel rendelkező helyekről) **adat**? Például van olyan település vagy közösség, ahol a bejelentési mechanizmusok viszonylag fejlettek és betekintést adhatnak egy másik hely vagy közösség tapasztalataiba: például megmutatják, hogy milyen bejelentési technikákat lehet alkalmazni, vagy jelzik, hogy a helyi eljárások teljesek avagy hiányosak. A hasonló jellemzőkkel rendelkező helyeken gyakran a szóban forgó közösséggel egyező tendenciák figyelhetők meg.
- **Őszinteség** a bejelentéssel kapcsolatos eljárás **népszerűsítésének sikere (vagy sikertelensége)** tekintetében. Az eljárás (közvetlenül vagy nagy médiaérdeklődést kiváltó esetek következményeként közvetett formában) nyilvánosságot kapott, és megfigyelhető valamilyen összefüggés a nyilvánosság és a bejelentések száma között?
- Van mód annak megértésére, hogy a közösségnek **milyen szintű a bizalma a bejelentési eljárás** vagy a helyi rendészeti szervekkel való közös munka iránt? A bejelentési eljárásba vetett magas szintű bizalom elő fogja segíteni a bejelentések arányának növekedését. A helyi rendészeti szervezetben való erős bizalom azt eredményezheti, hogy az áldozatok inkább a rendőrséghez fordulnak, mint a közösségi intézményekhez. A helyi közösség és a rendőrség kapcsolatába vetett jelentős bizalom bármelyik vagy mindkét intézmény felé tett bejelentések emelkedését előidézheti.
- Milyen **közösségi folyamatok** befolyásolhatják a bejelentések arányát? Van társadalmi, politikai, gazdasági, földrajzi, kulturális, vallási vagy más ok, ami miatt az áldozatok nem kívánják a közösségi intézményeket igénybe venni? Hogyan lehetne ezeket enyhíteni?

3.3 A jelentés célcsoportja(i)

Az elkészített (napi, havi, éves vagy eseti) jelentések célja, hogy a közösségek, a kormány, a rendészeti szervek, a média, stb. számára lehetővé váljon, hogy jobban megértsék, mi történik, és ennek megfelelően reagálhassanak.

Nem minden célközönséget lehet elérni azonos módon. Ugyanakkor egy jelentés összefoglalója minden bizonnyal kielégíti a legtöbb szükségletet, ha ez nem elegendő, akkor a teljes jelentés felhasználható.

Az áldozati közösség: a jelentésnek segítenie kell az áldozati közösséget. A jelentés alapján a közösségnek tisztábban kell látnia azt, hogy mivel kell szembenéznie, valamint a jelentésnek értékes eszközként kell szolgálnia az érintett (külső) személyekkel való kapcsolatépítéshez. A jelentésnek meg kell erősíteni a tiszteletet az áldozati közösség és annak szükségletei iránt. Ugyanakkor fontos, hogy a közösség tudja, hogy milyen képet akar közvetíteni, és hogy ezeket a jelentés és az azzal kapcsolatos megnyilatkozások tükrözzék. Például, ha egy kisebbségi közösség nem kíván úgy bekerülni a köztudatba, mint a gyűlölet-bűncselekmény áldozata, akkor jól időzítetten pozitív tartalmú üzeneteket kell közvetítenie. Ha egy kisebbségi közösségről sajtótudósítások főképpen akkor jelennek meg, amikor gyűlölet-bűncselekmények történnek, vagy a közösség gyűlölet-bűncselekmény jelentéseket tesz közzé, akkor ez a közösség szükségét érezheti annak, hogy mindennapi ügyeiről pozitívabb tartalmú híreket is megjelentessen.

A kormány és a (helyi, megyei) hatóságok: a kormány nem képes megelőzni a gyűlölet-bűncselekmények jelentős részét, de egy jelentés lehetőséget teremthet arra, hogy az áldozatok által átéltek tudomásul vegye; és kifejezze együttérzését. Ez jelentős a közösségi morál tekintetében, és kifejezi, hogy a megtámadott csoport a corpus politicum, a politikai közösség része, és mint ilyen védelemben részesül. Létfontosságú, hogy a jelentés bizonyítékokon alapuljon, amelyekből kiindulva a kormány konkrét lépéseket tehet, mint például a közösségi biztonsági intézkedések támogatása, vagy a hatékonyabb rendőrségi és ügyészségi válaszok ösztönzése. A megfelelő jelentésnek elő kell segítenie azt, hogy ne fordulhasson elő, hogy a kormány és rendőrség tagadja, hogy a kisebbségi csoport gyűlölet tárgya, célpontja lenne.

A rendőrség és más rendészeti szervek: a jelentésnek elő kell segítenie, hogy a rendőrség az áldozati közösség, a bűnmegelőzés, a nyomozás és a közösségi bizalom valamint a kölcsönös kommunikáció erősítése érdekében hatékonyabban ossza el erőforrásait.

Média: a jelentésnek lehetőséget („csalít”) kell biztosítania a közösség számára, hogy aggodalmait meghallgatásra találjanak, és másoknak arra, hogy nyilvánosan kifejezhessék támogatásukat az áldozatok irányában. Később, az újabb jelentések hozzájárulnak ahhoz, hogy a média tisztábban lássa az ügyet. Lehetővé válhat az is, hogy az áldozati közösségek a média képviselőivel közvetlenül tárgyalhassanak abban az esetben, ha előbbiek úgy érzik, hogy a közösségről szóló tudósítások növelik a gyűlölet-bűncselekmények számát. (Előfordul, hogy az elkövetők közvetlenül konkrét újságcikkekre vagy tudósításokra hivatkoznak.)

3.4 A jelentés szerkezete

Ahogy ezt korábban is említettük, a jelentés szerkezetét és tartalmát befolyásolja annak célcsoportja, a rendelkezésre álló adatok jellege, valamint az adott társadalmi közegben a civil szervezet és a hatóságok között fennálló kapcsolat. Azok a civil szervezetek, amelyek ellenséges környezetben, hivatalos hatósági elismerés nélkül, szisztematikus adatgyűjtési rendszerrel illetve anélkül működnek, más jellegű jelentést készíthetnek, mint azok a civil szervezetek, amelyek egy elismert közösséget képviselnek, és amelyek a rendőrséggel vagy a rendészeti szervekkel például adatmegosztási megállapodásokat kötöttek.

Mik a jelentés céljai? A politikai változás kikényszerítése? A rendészeti politikákban való változtatás? A közösség tapasztalatairól való társadalmi tudatosság növelése? A nemzetközi közvélemény figyelmének felhívása annak érdekében, hogy külső támogatást kaphasson egy hazájában kirekesztetté vált közösség?

Abban az esetben, ha nincs megfelelő mennyiségű információ, hatásos lehet olyan gyűlöletbűncselekmény-jelentéseket készíteni, amelyekben esettanulmányokat használnak, és szöveges elemzést írnak. A jelentések rendkívül hatékonyak lehetnek többféle forrás felhasználásával, mint például az egyéni történeteken alapuló bizonyítékok és a közvélemény-kutatási eredmények, árnyékjelentések, tudományos adalékok, nemzetközi szervezetek jelentései, stb.

Végül is a gyűlöletbűncselekmény-jelentések valós emberek rettenetes tapasztalataival foglalkoznak, amelyek mellé ugyanezen személyek és közösségeik előítéletekkel és diszkriminációval kapcsolatos összegyűjtött tapasztalatai társulhatnak. A jelentések emberi oldalát soha nem szabad elfelejteni. A cél, hogy az emberek ténylegesen foglalkozzanak a történésekkel.

A jelentés megbízhatóságával kapcsolatban rengeteg kockázat van, amelyeket előzetesen át kell tekinteni. A túlzások, a bizonyítékok hiánya, a kompromittáló adatok súlyos következményekkel járhatnak a civil szervezet hosszú távú megbízhatóságát, a hatóságok és a közösségek kapcsolatait, az esetleges jogi eljárásokat, és végül a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak elismerését tekintve.

Tanácsos mindig a kapcsolatok építésére figyelemmel lévő építő kritikát megfogalmazni, és a lehető legtöbb, a kormány hazai és nemzetközi jogi kötelezettségeire és vállalásaira vonatkozó hivatkozást használni.

Az adatelemzés, és ennek szélesebb társadalmi kontextusba helyezése a gyűlöletbűncselekmény-jelentés számára kötelezettség és lehetőség is.

Abban az esetben, ha a mennyiségi adatok rendelkezésre állnak, de akkor is, ha nem, az alábbi ajánlások hasznosak lehetnek a jelentés szerkezetének meghatározásához:

- Egyoldalas összefoglaló, amely bemutatja az **összes eset számát**, és az adat a korábbi évekkal való összehasonlítását. Az összefoglaló tartalmazhat néhány jellegzetes eseteleírást, hogy megmutassa, hogy minden szám mögött valójában egy gyűlöletbűncselekmény-eset áll, amelynek valós áldozatai voltak.
- Az egyoldalas összefoglaló **napi, heti, havi és/vagy éves adatokkal**. Ha lehetséges, akkor a további adatokat is ilyen bontásban kell megadni.
- Grafikonok, oszlopdiagramok, kördiagramok**, stb., amelyek tendenciákat, kulcsfontosságú dátumokat és eseményeket, az áldozatok számát, nemét és életkorát, az elkövetők nemét és életkorát, stb. mutatják be.
- Fényképek** a különböző jellegű esetekről, áldozatokról és/vagy elkövetőkről, vagy képek, amelyek az áldozatokat vagy az elkövetőket támogató megnyilvánulásokat mutatnak be. Mindezek olvasóbaráttá és érdekesebbé teszik a jelentést. (Meg kell jegyezni, hogy fennáll annak a veszélye, hogy a jelentés kevésbé tűnik tudományosnak, tehát a képeket ügyesen kell kiválasztani.)
- Az osztályozás vagy időkeret alapján meghatározott **különböző esettípusokat** tartalmazó részek.
- A jelentésbe bele kell foglalni a gyűlölet-bűncselekmény fogalmának magyarázatát. Ugyancsak fontos tisztázni, hogy mi nem gyűlölet-bűncselekmény, ezért nem szerepel a jelentésben. A jelentés ezzel együtt tartalmazhatja az áldozatok által a gyűlölet-bűncselekménynek nem számító esetekről tett bejelentések teljes számát, így egyértelművé téve az olvasó számára, hogy a jelentést készítő csoport szigorúan veszi az osztályozást és az elemzésre vonatkozó szabályokat; valamint hogy hány hívást, e-mailt, stb. kezel a csoport naponta/hetente/havonta/évente. Ha a jelentés csoportokba sorolja a különböző gyűlölet-bűncselekményeket, akkor az osztályozás módját is magyarázni kell.
- A jelentést **sokféleképpen lehet részekre osztani**. Például csoportokat alkothatunk: az áldozatok kora, neme, a cselekmény idején való tartózkodási helye (pl. iskola, zsinagóga, utca, otthon), ennek földrajzi helye, az áldozat megjelenése (pl. felismerhetően muszlim, roma, stb.), vagy az elkövetés ideje, napszaka, az év adott időszaka (vallási ünnep, nyilvános mise, stb.) alapján. Az elkövetők is besorolhatóak: nemük, koruk, egyéb jellemzőik, szóbeli vagy írásbeli megnyilvánulásuk, stb. alapján. Hasonlóképpen, értékelni lehet, hogy az elkövető szándéka egy konkrét célra irányult, vagy a gyűlölet-bűncselekmény elkövetése inkább véletlenszerű volt (mint például az autósok közötti vita, amelyben a gyűlölködés célpontja az áldozat).
- A jelentések ugyancsak tartalmazhatnak **általánosabb jellegű adatokat**, amelyek az összefüggések megértését segítik. Így kapcsolódó kérdésekben tartott szavazásokat, bűnügyi mutatókat. Ezek magyarázatot adhatnak az áldozati közösség akutális helyzetére és történetére. A jelentések számba vehetik a sikeres jogi eljárásokat, vagy a kormányzat által tett kötelezettségvállalásokat, stb.
- Ha a közösségnek van szószólója, képviselője vagy támogató szervezete, akkor fontos, hogy ez a segítő elégedett legyen a jelentés tartalmával és megjelenésével. Ezzel a személlyel a folyamat elején egyeztetni kell, hogy elköteleződjön a tevékenységek mellett.

4. FEJEZET – MÉDIAMONITORING

A gyűlölet-bűncselekményekről szóló jelentéstétel a diszkriminációval és az ellene való küzdelemmel kapcsolatos tudatosságnövelés fontos eszköze lehet mind a kisebbségi közösségek, mind a

nyilvánosság vonatkozásában. A média – a televízió, a rádió, a nyomtatott sajtó és az internet – igen eltérő szerepeket játszhat ebben a folyamatban.

4.1 Média és gyűlölet-bűncselekmény – kettős szerep

A médiát, mint a sajtótudósítások forrását olykor a gyűlölet-bűncselekmények adatainak forrásaként is használják. A média ugyancsak értékes forrása lehet annak, hogy a gyűlölet-bűncselekmény milyen közegben történt, a közvélemény hogyan változik. A sajtó ugyanakkor felerősíthet vagy elrejthet információkat, azaz döntéseivel, valamint a tények és az információforrások értelmezésével befolyásolhatja a fennálló helyzetet, így a civil szervezetek jelentéseit is. A sajtónak négy lehetséges szerepe van:

- Információforrás;
- Információs csatorna vagy közvetítő;
- Elkövető;
- Szembesítő.

Annak érdekében, hogy a kormánynak, a rendészeti szerveknek és a médiának megbízható adatokat lehessen rendelkezésre bocsátani, fontos, a szerepek világos elhatárolása. Ugyanakkor bármi is legyen a szerepük, a sajtótudósításokat csak fenntartásokkal lehet elfogadni. A média csak ritkán elsődleges forrás, tudósításaik és forrásaik gyakran megbízhatatlanok, a tények és források kiválasztása pedig hozzájárul a jelentéstevő hitelességéhez vagy hiteltelenségéhez.

A sajtó nem megfelelő kezelése veszélybe sodorhatja a civil szervezet által készített gyűlöletbűncselekmény-jelentés hitelességét. Az interneten közzétett vagy a médiában megjelent gyűlöletbeszéddel kapcsolatos panaszok kezelése során különösen ügyelni kell az anonimitás megőrzésére és szem előtt kell tartani, hogy harmadik személy általi bejelentésről van szó. Jó hitelességi mutató, ha egynél több független forrásunk van, noha gyakran több hasonló szövegezésű történet jelenik meg, ami a távolról sem tévedhetetlen hírügynökségeknek tulajdonítható. A pontos jelentések elkészítésének arany szabálya, hogy az áldozatok, a tanúk vagy a média által ellenőrizni kell az információk hitelességét.

A következő iránymutatások segíthetik a médiában megjelenő gyűlöletbeszéd ellen küzdő civil szervezeteket.

4.2 Iránymutatások a média, mint a gyűlöletbeszéd elkövetőjének monitorozásához

A médiában megjelenő esetekről szóló jelentéstételhez fontos ismerni a gyűlöletbeszédrel kapcsolatos jogszabályokat, valamint érdemes a közvélemény ismereteit is bővíteni a vonatkozó szabályozásról. Jelentős a különbség a véleménynyilvánítás szabadsága és a (büntetőjog által szankcionált) gyűlöletbeszéd között, az ezekre vonatkozó jogszabályok országonként nagyban eltérhetnek.

A legtöbb civil szervezet, amely az internetes gyűlöletbeszédet monitorozza, nem tartja szerencsésnek, hogy a szervezetek maguk kutassanak fel eseteket, kivéve, ha pont erre irányuló kutatást végeznek. A civil szervezetek általában kizárólag panaszokkal foglalkoznak, és igyekeznek közvetlenül vagy – ha nem áll rendelkezésükre megfelelő humánerőforrás, akkor – a panaszos vagy a közvélemény felhívásával az internetről eltávolíttatni a gyűlöletbeszédet.

A gyűlöletbeszéd pontos és hiteles nyilvántartásához és hatékony jelentéstételéhez szükséges lehet:

- A gyűlölet-bűncselekmény, ezen belül a gyűlöletbeszéd pontos meghatározása:
 - ◆ Példák, hogy mi tekinthető gyűlöletbeszédnek és mi nem;
 - ◆ jelentésekben következetesen és rendszeresen használt szimbólumok az előítélet-típusok gyors beazonosítására.
- A források kezelésével és a médiatudósítások ellenőrzésével kapcsolatban egyértelmű eljárási szabályok kidolgozása, pl. esetbejelentő lapok alkalmazása, amelyen külön kell megjelölni a különböző forrásból származó információkat.
- Sajtótudósításokra való hivatkozás esetén: meg kell nevezni a forrást (újság, tévériport, saját munkatárs vizsgálódása, pl. az információ rendőrségi megerősítése érdekében), ellenőrizni kell a forrás lehetséges politikai, vallási, stb. szervezetekhez való kötődését és ezt fel kell tüntetni.
- Eredeti források beszerzését kell megkísérelni ahelyett, hogy a sajtóban megjelent információkra támaszkodunk, inkább meg kell vizsgálni az eredeti közvélemény-kutató/kutatóintézet (összefoglaló) adatait, ezeket meg kell nevezni, valamint érthető és valós információt kell adni a válaszadók számáról, az alkalmazott módszertanról és annak lehetséges korlátairól; meg kell nevezni a szakértőket, bíróságokat és ítéleteket.
- Kifejező példákat kell bemutatni a gyűlöletbeszéd (meg nem nevezett) áldozatok életére gyakorolt hatásáról⁸, az idézetek, a számítógép képernyőjéről készített felvételek (screenshot) kifejezőbbek, mint a gyűlöletbeszéd puszta leírása.
- Nem szabad megfeledkezni a korábbi esetekről, be kell számolni a régebbi, gyűlöletbeszéd kapcsán született ítéletekről, mert ez mutatja meg, hogy az internetes gyűlöletbeszéd is büntethető lehet.

8 <http://www.guardian.co.uk/society/2012/feb/19/dominic-crouch-homophobic-bullying-suicide>

4.3 A civil szervezetek szerepe a virtuális gyűlölet elleni küzdelemben

Az internet segíthet abban, hogy a civil szervezetek értesüljenek a gyűlölet-bűncselekményekről, de egyben ez a gyűlölet terjesztésének egyik világszerte bevett módja. A gyűlölettartalmak különböző fórumokon jelennek meg, így például a gyűlöletoldalakon, a közösségi oldalakon, blogokon és e-mailekben. Ha a civil szervezetek gyűlölettartalomra bukkannak a világhálón vagy ilyen online tartalmakról kapnak bejelentést, akkor a tartalom természetétől és a körülményektől függően többféle stratégia közül választhatnak. A virtuális gyűlöletről szóló jelentések elkészítéséhez vizsgálatok, a weboldal vagy az internetszolgáltató monitorozása szükséges.

Ha internetes gyűlöletről érkezik bejelentés, akkor mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy az e-mailt vagy szöveges üzenetet, videót, a közzétételre szolgáló blogot, fórumot megőrizzük. Az ezekről szóló felvételek az internetes cégek, szabályozó szervezetek és a rendőrség felé tett jelentések megbízhatóságát erősítik. Az interneten található gyűlöleteseményekről szóló jelentéseket ugyanolyan fontosságúként kell kezelni, mint minden más gyűlöletincidenst, amely a civil szervezet látókörébe kerül.

Virtuális gyűlölet (Cyberhate): Mi ez?

A virtuális gyűlölet az antiszemita, rasszista, fanatikus, szélsőséges és terrorista üzenetek vagy információk terjesztése az elektronikus kommunikációs technológia használatával. Ide sorolható az internet (pl. weboldalak, közösségi oldalak, a felhasználók által készített web 2.0 tartalmak, párkereső oldalak, blogok, online játékok, azonnali üzenetküldő alkalmazások, e-mailezés), csakúgy, mint más, számítógépen vagy rádiótelefonon alapuló információs technológiák (mint például a szöveges üzenetek és mobiltelefonok).

A „gyűlöletbeszéd” definíciója eltérő az egyes jogrendszerekben. A civil szervezeteknek célszerű olyan definíció alkalmazása, amely összhangban van országuk jogszabályaival. A virtuális gyűlölet globális méreteket ölt, ezért a jelentésnek különbséget kell tennie a helyiben előforduló és a külföldi esetek között.

Jogi háttér

A virtuális gyűlöletbeszéd jogi keretei országról országra változnak. A civil szervezetek számára elengedhetetlen, hogy tisztában legyenek a gyűlölet-bűncselekményekre, gyűlöletbeszédre, uszításra és zaklatásra vonatkozó jogszabályokkal. A virtuális gyűlölet minden megnyilvánulását a gyűlölet-bűncselekményekről készítendő jelentésbe kell foglalni, azzal együtt, hogy a hatósági válaszok az egyes jogrendszerekben eltérően alakulhatnak. A jelentéstétel növeli a tudatosságot, és visszaszoríthatja az egyes internetes oldalakon található gyűlölettartalmakat.

A virtuális gyűlölettel kapcsolatos nemzeti szabályozások részletei és további, a nemzetközi szintű virtuális gyűlöletről szóló információk elérhetőek a Nemzetközi Hálózat a Virtuális Gyűlölet Ellen (International Network Against Cyberhate [INACH]) szervezet weboldalán, a www.inach.net internet címen. Az INACH fontos forrásként szolgálhat az interneten tapasztalható gyűlölet ellen küzdő civil szervezetek számára

Gyűlöletweboldalak

Több virtuális gyűlöletről szóló jelentés gyűlöletweboldalakról szóló panaszokat is tartalmaz. Tekintettel arra, hogy ezek az oldalak maguk a gyűlölettartalmak forrásai, közvetlenül az oldal tulajdonosának vagy a sértő jellegű saját tartalmat közzétevő személynek címzett panaszok nem valószínű, hogy célra vezetőek. A gyűlöletweboldalak antiszemita, rasszista, neonáci, holokauszttagadó vagy más szélsőséges eszméket valló tulajdonosait nem érdekli, ha anyagaik megsértenek másokat, a nekik címzett panaszok eredménytelenek lesznek.

Sőt, egyes esetekben a panasz a weboldal tulajdonosát elégedettséggel tölti el. A legrosszabb esetben a panaszos a támadás célpontjává válhat.

A legtöbb weboldal tárhelyét internetszolgáltató (Internet Service Provider [ISP]) nyújtja, amely biztosítja, hogy a weboldal elérhető legyen az interneten. Ebből következik, hogy a gyűlölettartalmakról elsősorban az internetszolgáltatót kell értesíteni. Sok esetben az internetszolgáltatók saját szabályzattal rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy milyen jellegű oldalaknak és tartalmaknak biztosítanak tárhelyet, és ha egy weboldal sértő tartalmú, nem tartja tiszteletben ezeket a szabályokat, akkor az internetszolgáltató eltávolíthatja azt. Az internetszolgáltatóval való közvetlen kapcsolatfelvétel tehát eredményesebb módszer lehet.

Válaszlépések

A weboldal internetszolgáltatóját úgy lehet megtalálni, hogy például a www.domaintools.com vagy ehhez hasonló szolgáltatás oldalára begépeljük a sértő weboldal nevét, amely ez alapján feltünteti az internetszolgáltatót (ez az „IP Location” bejegyzés alatt található). Ellenőrizni lehet, hogy az internetszolgáltató milyen feltételeket ír elő a weboldalnak, amelyeknek tárhelyet biztosít. Meg kell nézni a Felhasználási feltételeket (Terms of Service), Közösségi irányelveket (Community Guidelines) vagy a Hálózathasználati irányelveket (Acceptable Use Policy), ha van ilyen az internetszolgáltató weboldalán. Rendszerint érdemes átnézni az internetszolgáltató weboldalának „a használatra vonatkozó jogi szabályok, eljárások, felhasználói szabályok” tartalmait az oldal navigációs sávjában.

Az egyik nagy internetszolgáltató Felhasználási feltételeibe foglalta például, hogy nem engedi meg, hogy a felhasználók „durva, obszcén, pornográf, gyalázkodó, zaklató, sértő, vulgáris, fenyegető vagy rosszindulatú tartalmat tegyenek közzé vagy terjesszenek”. Előfordulhat, hogy azt gondoljuk egy weboldalról, hogy „durván sértő” tartalmakat tesz közzé, míg elképzelhető, hogy az internetszolgáltatónak ezzel ellentétes az álláspontja. Ennek ellenére érdemes az internet- vagy a webtárhely-szolgáltatót közvetlenül felkeresni a panasszal.

Az internet- vagy a webtárhely-szolgáltatónál tett panaszban a sértő tartalommal kapcsolatban konkrétan kell fogalmazni. Meg kell adni a kifogásolt weboldal nevét, URL-jét (webcímét) és továbbítani kell az oldalról készített felvételt. Ha lehetséges, fel kell tüntetni a Felhasználási feltételek, Közösségi irányelvek vagy a Hálózathasználati irányelvek azon rendelkezéseit, amelyeket a weboldal sérti, jelezni kell a dokumentumok idézett bekezdéseinek URL-jét.

Meg kell adni, minden tárgyhoz tartozó információt, amely az internet- vagy webtárhely-szolgáltató számára a lehető legkönnyebbé teszi a panasz gyors megértését és megválaszolását. A világos fogalmazás elengedhetetlen az internetes cégekkel való kommunikáció során. Az internetes cégek ugyanis panaszok ezreit kezelik nap mint nap, tehát a felhasználóknak pontosan azt kell megmagyarázniuk, mi és miért sérti őket, valamint hogy hol található ez a sértő tartalom, még akkor is, ha mindez egyértelműnek tűnik.

Ne gondoljuk, hogy azért mert mi tudjuk, hogy egy bizonyos szó, gondolat vagy jelkép mélységes aggodalomra ad okot vagy sértő a közösségünk számára, akkor a panaszt kezelő személy is tisztában van ezzel. Gondosan, elemző jelleggel, lehetőség szerint hivatkozásokkal magyarázzuk ezt el.

Végül, noha nem ez az ideális, de ez a realitás, feltételezzük, hogy a panaszt kezelő személynek csak nagyon kevés ideje – akár csak másodpercei – vannak a panasz eldöntésére. A pontosság és a szavakkal való gazdaságos bánásmód hasznos a mondanivaló eredményes átadásában.

A panasznak higgadtnak, udvariasnak és lényegre törőnek kell lennie. Használjuk az internetszolgáltató által rendelkezésre bocsátott formanyomtatványt, ha van ilyen. Legyünk nagyon világosak és pontosan fogalmazzuk meg, hogy mit várunk el a szolgáltatótól, mit tegyen a helyzet orvoslása érdekében. Kifejezetten jelezzük, hogy választ várunk panaszunkra.

Egy webtárhely-szolgáltató cégnél tett panasz nem garantálja a sikert. A Felhasználási feltételek, Közösségi irányelvek vagy a Hálózathasználati irányelvek érvényesítése jogilag minden bizonnyal kizárólag az internetszolgáltató döntésén múlik, és általában a szolgáltató és a weboldal tulajdonosának ügye. Továbbá nem lehetünk biztosak afelől sem, hogy a weboldal vagy a sértő tartalom nem kerül át egy másik internetszolgáltatóhoz, vagy nem jelenik meg máshol az interneten.

Anonim regisztrációjú weboldalak

Sok weboldalt anonim módon regisztrálnak, ami megnehezíti a tárhely elhelyezkedésének meghatározását. Ezek a weboldalak tulajdonosaiknak titoktartást biztosítanak azzal, hogy mások nem tudhatják meg, hogy ki az oldal tulajdonosa, ki regisztrálta azt.

A domain nevet a felhasználó részére regisztrálják egy – proxy regisztrációs – szolgáltatás keretében, amely úgy működik, mint egy postafiók: e-maileket és más üzeneteket küldenek a regisztrációs szolgáltatónak, amely az üzeneteket továbbítja a tényleges oldaltulajdonosnak. A weboldalak tulajdonosai anonim regisztrációs szolgáltatásokat használnak, hogy kilétüket titokban tarthassák annak érdekében, hogy elkerüljék a gyűlölettel teli, uszító, félrevezető, torz tartalmakért való felelősségre vonást.

Ezekben az esetekben az anonim regisztrációt biztosító céggel kell kapcsolatba lépni. Ehhez a titkos, proxy vagy névtelen regisztrációt biztosító szolgáltatót kell azonosítani. A www.whois.com vagy a www.betterwhois.com oldalakon be lehet azonosítani a weboldal „regisztrálóját”. Ha sikerült meghatározni, hogy ki a regisztráló, akkor fel kell keresni az anonim regisztrációt biztosító szolgáltató weboldalát, és meg kell nézni, hogy a Felhasználási feltételeket megsértette-e a kifogásolt tartalom. Minden esetben világos, tömör és egyszerű példával kell az anonim regisztrációt biztosító szolgáltató tudomására hozni, hogy az oldal sértő.

Hozzászólások a hírportálokon

Gyakoriak az újságok weboldalain és hírportálokon a sértő és gyűlölettel teli hozzászólások, kommentek. Ezekről a tartalmakról bejelentést kell tennünk az újság vagy a hírportál szerkesztőinek, de a kommentelővel semmiképpen ne lépünk közvetlen kapcsolatba.

A legtöbb újság rendelkezik olyan dokumentumokkal, amelyek a felhasználási feltételeket vagy az oldalak használatának elfogadható formáit határozzák meg, valamint megjelölik, hogy hol lehet a szerkesztővel vagy a webmesterrel kapcsolatba lépni. Küldjünk nekik egy e-mailt, ebbe másoljuk bele a sértő hozzászólás(oka)t, és fejtjük ki a konkrét okokat, hogy ezek miért sértették meg a Felhasználási feltételeket. Kifejezetten kérjük választ a portáltól.

Online fenyegetések, uszítás és zaklatás

Az internet az uszító tartalmak kiváló közvetítő eszköze. Az e-mailek vagy hozzászólások, amelyek rasszista indítékú erőszak szándékát közvetítik, büntető jogszabályokba ütközhetnek, és a rendőrség értesítését tehetik szükségessé. A személyes biztonság mindig elsődleges fontosságú.

Közösségi oldalak

Ismert, hogy az erőszak, a bullying (terrorizálás) és a gyűlöletbeszéd megjelennek a közösségi oldalakon. A panaszok kivizsgálásakor elengedhetetlen tanulmányozni a weboldal, Elfogadható viselkedés, Felhasználási feltételek, Közösségi irányelvek és/vagy a Hálózathasználati irányelvek szabályzatokat. A legtöbb oldalnak van a sértő tartalmak jelentésére és a panaszok megválaszolására vonatkozó eljárása.

A közösségi oldalakon közzétett gyűlöletbeszédet a weboldalnak azonnal jelenteni kell. A panaszok akkor a leginkább hatékonyak, ha azokat a weboldalon regisztrált felhasználók, tagok terjesztik elő. Ezzel együtt a civil szervezeteknek nyomon kell követniük a folyamatot, és kapcsolatba kell lépniük a weboldallal, ha válasza nem kielégítő. A közösségi oldalak jellemzően fogékonyak az ilyen panaszokra.

Online gyűlöletvideók

A videómegosztó oldalak, mint a YouTube, a Google olyan szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik a felhasználóknak, hogy videókat töltsenek fel, és ezeket a nyilvánosság számára elérhetővé tegyék az interneten. Egyes esetekben ezeket a videókat egy videómegosztó weboldal tárolja. Más esetekben a videómegosztó weboldalak csak összeköttetést biztosítanak a külső tartalommal, amelyet más weboldalakon vagy számítógépeken tárolnak. A legtöbb videómegosztó oldal rögzíti a felhasználási feltételeket, valamint megjelöli, hogy hol lehet az oldaltulajdonossal kapcsolatba lépni. Küldjünk egy e-mailt a cégnek (töltsük ki a „sértő tartalmak bejelentése” formanyomtatványt) a durva videó URL címével, és fejtjük ki a konkrét okokat, amelyek alapján úgy véljük, hogy megsértették a Felhasználási feltételeket.

Fogalmazzunk nagyon pontosan! Ha lehetséges, adjuk meg a pontos időpontot a videón, amikor azon a sértő cselekmény látható. Ha egy adott tartalom tiltott, akkor a weboldalak rendszerint fogékonyak a panaszokra. Egyes weboldalak nem távolítják el azonnal a videókat, hanem figyelmeztetést helyeznek el a videón, hogy azzal kapcsolatban panaszok érkeztek. A videót eltávolíthatják, ha további bejelentések érkeznek. A videómegosztó oldalak ugyanakkor olykor lassan válaszolnak a panaszokra tekintettel az általuk kezelt videók hatalmas számára. A bepanaszolt videókat egyesével kell áttekinteni, ez pedig időigényes lehet.

Hasznos internetcímek

www.inach.net
www.domaintools.com
www.whois.com
www.betterwhois.com

JELENTÉS A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEKRŐL, JÓ GYAKORLATOK

A következő „jó gyakorlatok” lista különböző példákat mutat be, a gyűlölet-bűncselekményekről és gyűlöletincidensekről szóló jelentésekről, valamint az egyes esetek „osztályozásának” különböző módszereiről. A bemutatott „bejelentési formanyomtatványok” példái között akad olyan, amely csak bizonyos gyűlölet-bűncselekmény vagy -incidens fajtához (pl. homofób erőszak, antiszemita incidensek, stb.) kapcsolódik, azonos típusú gyűlölet-bűncselekmények sajátosságait veszi figyelembe. Ugyanakkor ezek a formanyomtatványok mintát adhatnak bármely, másfajta indítékkal elkövetett gyűlölet-bűncselekmény/-incidens rögzítéséhez.

● EBESZ / ODIHR

A Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalát (Office of Democratic Institutions and Human Rights [ODIHR]) bízták meg az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetben (EBESZ) részt vevő államok, azzal a feladattal, hogy a gyűlölet-bűncselekmények információs és statisztikai gyűjtőpontjaként szolgáljon, az információkat tegye nyilvánosság számára elérhetővé a Tolerancia és Egyenlő Bánásmód Rendszeren (Tolerance and Non-discrimination System [TANDIS]) keresztül és éves gyűlöletbűncselekmény-jelentéseiben. Az ODIHR számos tevékenységet végzett a szakterületen: rendőrképzéseket tartott és civil szervezetek kapacitásfejlesztését segítette, többek között a gyűlölet-bűncselekmények megelőzése és az azokra adható válasz: segédlet az EBESZ-térségben működő civil szervezetek számára (Preventing and responding to hate crimes: A resource guide for NGOs in the OSCE region) útmutató elkészítésével.

Az ODIHR továbbá készített egy formanyomtatványt, amely segítségével rögzíteni és jelenteni lehet a gyűlölet-bűncselekményeket:

http://tandis.odihhr.pl/content/documents/hcr2011_ngo_format.pdf. Ezt helyi és nemzetközi szintű lobbitevékenységhez, valamint az ODIHR éves gyűlöletbűncselekmény-jelentéséhez való információnyújtáshoz is fel lehet használni. Az ODIHR tevékenységéről és segédanyagokról szóló további információk érdekében a TANDIS-t kell felkeresni.

● Társaság a Közösség Biztonságáért⁹

A Társaság a Közösség Biztonságáért (Community Security Trust [CST]) az Egyesült Királyságban 1984 óta rögzíti az antiszemita incidenseket. Ez a tevékenység egy szélesebb körű munka része, amely keretében a biztonság megőrzésével kapcsolatos segítséget és tanácsokat adnak a brit zsidóságnak. A CST 2010-ben jelentette meg az Útmutató a gyűlölet-bűncselekmény elleni küzdelemhez (A Guide to Fighting Hate Crime) című kiadványát. Az útmutató hasznos tanácsokat tartalmaz a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó jelentés, a rendőrséggel való munka és az áldozatsegítés vonatkozásában. Az útmutatónak ugyancsak része a gyűlölet-bűncselekmények és -incidensek rendszerezésének módszertana, bejelentési formanyomtatványok, amelyek a gyűlölet-bűncselekmények és -incidensek, a gyanúsítottak és az általuk használt járművek jellemzőinek azonosítására szolgálnak.

A CST antiszemita incidensekről szóló éves jelentésének része egy illusztrált összefoglaló, az adatgyűjtés és -felhasználás módszereinek magyarázata, a súlyos esetekről szóló részletes leírás, elkülönülő feljegyzések az áldozatokról és elkövetőkről, valamint a társadalmi környezetről és indítékokról, amelyek hozzájárulnak az antiszemita incidensek kialakulásához, a különböző helyszíneken történő esetek közötti különbségekről, a jelentés továbbá táblázatokat és grafikonokat tartalmaz. Elérhető a <http://www.thecst.org.uk/docs/Incidents%20Report%202011.pdf> oldalon.

Figyelembe ajánljuk egy másik zsidó közösség – a <http://www.spcj.org> oldalon elérhető francia **Zsidó Közösség Védelmi Szolgálat** (Service de Protection de la Communauté Juive [SPCJ]) – jelentését.

- **Nemzetközi Meleg, Leszbikus, Biszexuális, Transz és Interszexuális Szövetség európai regionális szervezete (ILGA Europe) kézikönyve a homofób és transzfób incidensek monitorozásáról és jelentéséről**

A 2008-ban megjelent kézikönyv célja, hogy hozzájáruljon a homofób és transzfób esetek felderítéséhez. A kézikönyv segíthet a meleg, leszbikus, biszexuális és transznemű emberek elleni támadások szisztematikus és tényeken alapuló felderítésében.

A kézikönyvben található részletes mintakérdőív segítségével egy-egy incidenst tényszerűen, objektíven, egyértelműen és következetesen lehet leírni. A nyomtatvány több formában is alkalmazható (online kérdőívként, interjúkészítéshez), de használói (természetes személyek vagy szervezetek) az országuk sajátosságait figyelembe véve természetesen saját szükségleteikhez és céljaikhoz igazíthatják. A kézikönyv segítséget nyújt a gyűlölet-bűncselekmények áldozataival készített félig strukturált interjú elkészítéséhez is: http://www.ilga-europe.org/europe/publications/non_periodical/handbook_on_monitoring_and_reporting_homophobic_and_transphobic_incidents.

- **Bejelentést segítő formanyomtatvány – Galop, London, Egyesült Királyság**

A londoni LGBT szervezet a londoni rendőrséggel (Metropolitan Police Service) közösen dolgozta ki a „bejelentést segítő formanyomtatványt”, hogy emelkedjen a gyűlölet-bűncselekmények közül az ismerté vált esetek száma. Azok, akik nem szeretnék közvetlenül a rendőrséghez fordulni, a szervezet oldalán (lásd: www.galop.org.uk/online-report-form/ vagy www.galop.org.uk/wp-content/uploads/2009/05/reportform.pdf) vagy telefonos segélyszolgálatán keresztül is jelezhetik, hogy gyűlölet-bűncselekmény történt. A szervezet munkatársai telefonon segítenek azoknak az LGBT csoportokhoz tartozó embereknek, akik homofób vagy transzfób bűncselekmény vagy erőszak (nemi erőszak vagy családon belüli erőszak esetében is) áldozataivá váltak, illetve rendőrségi ügyük van.

Az online nyomtatvány kérdéseket tartalmaz az incidens idejére és helyére, a sérülésre, a tulajdonban keletkezett kárra, valamint az áldozatra és az elkövetőre vonatkozóan. Az online nyomtatványt felhasználó személy előírhatja, hogy:

- csak a Galop munkatársa veheti fel vele a kapcsolatot, illetve meghatározhatja, hogy az adatait mely szervezetnek (pl. rendőrség) továbbíthatják;
- kérheti, hogy a rendőrség vizsgálja ki az ügyét, és elérhetőségét a rendőrségnek adják meg;
- névtelen kíván maradni, nem kíván kapcsolatba kerülni sem a Galop munkatársával, sem a rendőrséggel.

A felhasználó döntésének megfelelően a Galop vagy továbbítja a részletes adatokat a rendőrségnek, vagy továbbadja a névtelenül kapott információt (bejelentést), vagy köztes megoldást választ: a rendőrség nem ismerheti meg az áldozat adatait, de a Galopon keresztül megteheti a szükséges lépéseket. A kitöltött formanyomtatványon szereplő adatokat a Galop anonimizálja, összegyűjti, és statisztikákat készít belőlük, amelyeket esetenként továbbít más szervezeteknek, annak érdekében, hogy segítsen megelőzni a hasonló bűncselekményeket. A londoni rendőrség is megemlíti honlapján a „bejelentést segítő formanyomtatványt” (<https://online.met.police.uk/>).

5. FEJEZET - ÁLDOZATSEGÍTÉS

Mivel a szándékosan elkövetett gyűlölet-bűncselekmény (egy személy ellen irányuló szándékos támadás valós vagy vélt tulajdonsága alapján, amelyek a következők lehetnek: kor, faj, vallási vagy lelkiismereti meggyőződés, nemi hovatartozás, szexuális irányultság, nemi identitás vagy fogyatékoság) hatása súlyosabb az áldozatra, mint más típusú, például a gondatlanságból elkövetett bűncselekmények. A gyűlölet-bűncselekmények áldozatai nehezebben védik meg magukat a támadásoktól anélkül, hogy az identitásukat jelentősen megváltoztatnák.

Gyűlölet-bűncselekmény bárhol történhet – otthon, az utcán, a tömegközlekedési eszközön, munkában, iskolában, stb. Az esetek során történhetnek fizikai támadások, előfordulhat anyagi kár, terrorizálás (bullying), zaklatás, szóbeli támadás, támadó jellegű graffiti vagy levél (gyűlölködő levél).

Ez a fejezet a civil szervezeteknek kíván segítséget nyújtani; meghatározza az áldozatok segítségének alapvető szabályait és a többi, fontos szerepet játszó szervezettel való együttműködés lehetőségeit.

A legtöbb országban az áldozatsegítés többféle formában zajlik. Az áldozatsegítő szervezet lehet állami (jogszabály hozza létre, költségvetési támogatásban részesül, illetve az állam tartja fenn), nem-kormányzati vagy önkéntes alapon szerveződött.

Ezeknek a szervezeteknek együtt kell működniük, segíteniük kell egymást, hogy az áldozatok magas színvonalú szolgáltatásban részesüljenek, és biztonságban érezhessék magukat. Míg az államnak vannak kötelezően ellátandó feladatai, a civil szervezeteknek rendszerint, illetve a legtöbb országban abban kell támogatniuk a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait, hogy az incidenst követően azonnal gyakorlati tanácsokat adjanak, pszichológiai segítséget nyújtsanak. Néhány civil szervezet széleskörű szolgáltatásokat nyújt, gondoskodik pl. jogi képviselőről, képzéseket szervez a gyűlölet-bűncselekménnyel foglalkozó tisztviselőknek (pl. rendőröknek).

Bár az Európai Unió tagállamai az alapvető emberi jogok érvényesüléséről kötöttek nemzetközi megállapodásokat, az áldozatsegítésre vonatkozó jogszabályok és gyakorlati intézkedések között országonként jelentősek az eltérések. A következő javaslatok segíteni kívánják az általános elvek megvalósulását, és a jó gyakorlatok alkalmazását. A javaslatok azonban semmiképpen sem tekinthetők átfogó áldozatsegítő kézikönyvnek. Az áldozatsegítés hatalmas, sokrétű feladat, komoly felelősséggel járó munka, amely jelentős felkészültséget igényel a civil szervezetektől.

5.1 Az áldozatok jogai és további alapvető szabályok

A gyűlölet-bűncselekmények bejelentése és nyomozása során az áldozatot a lehető legteljesebb mértékben kell segíteni. Fontos figyelemmel lenni az **áldozat jogaira** a teljes eljárás során. A gyűlölet-bűncselekmények áldozatai tekintetében az alábbi jogok különös jelentőségűek:

- Udvarias, tiszteletteljes hangnem;
- Információ a szolgáltatásokról, jogorvoslatról;
- Hozzáférés a szolgáltatásokhoz;
- Információ a büntetőeljárásról;
- Védelem az elkövető általi kapcsolatfelvétellel szemben;
- Névtelenség;
- Az áldozattá válás következményeivel kapcsolatos tudatosság;
- Információ az áldozatoknak járó pénzügyi kompenzációkról.

Függetlenül attól, hogy a fenti jogokat az adott ország jogszabályaiban vagy más szabályokban elismerik-e, a civil szervezeteknek ügyelniük kell arra, hogy néhány alapvető előírást és eljárást betartsanak. Az ajánlott alapvető szabályok:

PMegfelelő dokumentáció

A jó dokumentáció időt takarít meg, növeli a hatékonyságot és biztosítja az átláthatóságot, ezért a civil szervezeteknek ki kell dolgozniuk a dokumentumok és információk kezelésének módszertanát (a jogszabályoknak és más, önkéntesen vállalt előírásoknak megfelelően). Amennyiben nincsenek jogszabályok illetve előírások a kötelező dokumentáció vonatkozásában, a szervezeteknek saját nyomtatványukon kell rögzíteniük az áldozatok és az incidensek lényeges adatait.

A legfontosabb mindazonáltal az adatok rögzítése során az adatvédelmi szempontok érvényesülése, illetve az áldozatok anonimitásának megőrzése (ld. alább).

Az áldozatokat megfelelően kell tájékoztatni a kockázatkezelésről és arról, hogy kik az eljárás szereplői (áldozat, közösség, a panaszt feldolgozó civil szervezet, stb.).

Titoktartás

A legtöbb országban az adatvédelmet jogszabályok határozzák meg, de azok nem feltétlenül szolgálnak iránymutatásul az adatok titkosítására vonatkozóan az áldozat és a segítséget nyújtó civil szervezetek viszonylatában. A bizalomépítés érdekében a civil szervezet formalizálhatja kapcsolatát az áldozattal, azzal, hogy az interjú vagy a kapcsolatfelvétel kezdetén szerződés köt vele. A szervezet titoktartási kultúrájának megerősítése érdekében általános gyakorlatként érdemes a szervezetnek az önkénteseivel kötött szerződésbe is belefoglalni a titoktartási kötelezettséget.

Etikai kódex

A civil szervezetek etikai kódexet írhatnak, amely tartalmazza az alapvető, társadalmi befogadással, tisztességes bánásmóddal, diszkriminációmentességgel és konfliktus-megelőzéssel kapcsolatos emberi jogi normákat, valamint a nem megfelelő eljárás esetén tehető lépéseket. A kódexre nem mint pusztán formálisra kell tekinteni, azt a szervezet összes munkatársára számára elérhetővé, és a belső képzés részévé kell tenni. Az etikai kódexet és az etikai alapszabályokat a civil szervezet mindennapos munkája során is alkalmazni kell. Ennek érdekében azoknak meg kell felelniük az ország kultúrájának és szokásainak (pl. multinacionális szervezeteknél az egyik országban alkalmazandó elveknek nem kell feltétlenül megjelenniük egy másik ország gyakorlatában).

Egyértelmű elvárások

Egyértelművé kell tenni, hogy a civil szervezet mely területeken nyújt segítséget. Ennél még fontosabb, hogy az egyedi ügyek során kellő nyitottsággal járjanak el a szervezetek. A segítségnyújtás módjának tételes felsorolása azonban zavarónak, fontoskodónak tűnhet, és elriaszthatja azokat, akik a civil szervezethez fordulnának.

Ugyanakkor a civil szervezetnek, amennyire csak lehetséges, tisztázni kell az ügyfelek/áldozatok elvárásait, és egyértelműen tudomásukra kell hozni a lehetőségeket, esélyeket, esetlegesen felmerülő nehézségeket, megelőzendő a későbbi csalódásokat.

Munkamegosztás: tisztázott feladat- és felelősségi körök a civil szervezet és a rendőrség között

A civil szervezet és a rendőrség közti bármilyen kapcsolatnak egyetértésen kell alapulnia, amely meghatározza a felelősségi és hatásköröket (az adott fél mely feladatokat tudja maga a leghatékonyabban megvalósítani – kapcsolattartás az áldozattal, a trauma kezelése, információgyűjtés a nyomozás keretében, bűnmegelőzés, stb.). Az optimális munkamegosztást célszerű rögzíteni, lehetőleg a rendőrség és a civil szervezet által aláírt együttműködési megállapodás vagy szerződés formájában.

A civil szervezet és a rendőrség közötti kapcsolatot jelentősen befolyásolja az adott ország politikai kultúrája. Néhány országban a kapcsolat rendkívül érzékeny kérdés. Ezért az informális kapcsolatok sokkal fontosabban, mint a hivatalosak

Képzés

Nagyon fontos a képzés annak érdekében, hogy az áldozatokkal foglalkozó munkatársak magas színvonalú segítséget tudjanak nyújtani, és megóvják az áldozatokat a további sérülésektől. Különös gondot kell fordítani arra, hogy az áldozatokkal elsőként kapcsolatba kerülő munkatársak tisztában legyenek a kapcsolatfelvétel gyakorlatával, ismerjék az interjútechnikákat, a tanácsadás és az áldozatok továbbirányításának szabályait. Ezek a képzések akár hat hónapig is tarthatnak.

Visszajelzés és ellenőrzés

Az adatgyűjtés túl (amely minőségi és mennyiségi adatokat egyaránt magában foglal) az ügyek rendszeres felülvizsgálata is szükséges. A nagy civil szervezeteknek érdemes rendszeresen, pl. havonta értekezletet tartani, ahol átbeszélhetik a legfontosabb eseteket. A megbeszéléseket célszerű lehet összekötni szakmai fejlődést szolgáló programokkal, szakembertársak által végzett szakmai kíséréssel (ezek gyakran hatékonyabbak, mint a formalizált vezetői ellenőrzések és auditok).

Egyértelmű működési szabályok

A civil szervezeteknek célszerű a működés alapvető szabályait kézikönyvben rögzíteni, leírni az eljárás lépéseit a legfontosabb kapcsolattartókkal, elérhetőségekkel, ellenőrzési listákkal és adattárolási szabályokkal. Ez a kézikönyv felgyorsítja a folyamatokat, és biztosítja, hogy legalább a legfontosabb eljárások azonos módon történjenek, ezeket a jövőbeli működés számára rögzítsék.

Szolidaritás más áldozati csoportokkal

A gyűlölet-bűncselekmények kontextusba helyezése fontos szerepet játszik a megelőzésben, valamint a traumatizált áldozat és közösség felépülésében. A szolidaritás más áldozati csoportokkal segíti annak megértését, hogy milyen pszichés szenvedést okozhatnak a gyűlöletincidensek a különböző áldozati csoportok számára. Az áldozatokat segíteni kell abban is, hogy tisztában legyenek saját identitásukkal és azzal, hogy sajátosságaik miként gazdagíthatják a társadalmi sokszínűséget.

5.2 A gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak nyújtott szolgáltatások

A szolgáltatásoknak igazodniuk kell az áldozatok szükségleteihez. Az erőforrások és azok mértéke a civil szervezet típusától, formájától függ.

A **jogsegélyszolgálatok** forrásaikat elsősorban jogi természetű szolgáltatások nyújtására fordítják, így erőforrásaik (idő, szakértelem, pénzügyek stb.) jelentős része a különböző jellegű jogi segítségnyújtásra koncentrálódik.

Az **emberi jogi civil szervezetek** általában specializálódnak, egy-egy meghatározott területtel foglalkoznak, és előfordul, hogy tevékenységi területükön szociális munkát is végeznek. Általában ez utóbbi szolgáltatásokat keresik fel először az áldozatok. Ezek azok a szervezetek, amelyek általában jelentősebb forrásokkal rendelkeznek az áldozatok rövid- és hosszú távú támogatásához.

A **szociális szolgáltatást nyújtó civil szervezeteknek** számos magas szakmai színvonalú eszköz áll rendelkezésükre, de előfordulhat, hogy nem tudnak megfelelő jogi segítséget nyújtani. Ezért is célszerű, hogy e szervezetek egymást támogató hatékony hálózattá szerveződjenek, és egymást közt megosszák a feladatokat.

5.2.1 Alapvető tanácsok (gyakorlati segítség)

Gyakori, hogy az áldozatok először a civil szervezetekkel kerülnek kapcsolatba, ezért a szervezeteknek fel kell készülniük arra, hogy szakmai tanácsot illetve tájékoztatást adjanak arról, hogy mely szervezethez érdemes fordulnia az áldozatnak az alábbi igényei esetén:

- Orvosi segítség;
- Pszichológiai támogatás;
- Jogi segítségnyújtás;
- A hatóságokkal való mediáció;
- Pénzügyi támogatások;
- Áldozatokat segítő csoportok;
- Szociális szolgáltatások (pl. gyermekjóléti szolgálatok);
- Ideiglenes elhelyezés, lakhatás (pl. befogadó otthonok);
- Média.

Jogi szolgáltatások

Az áldozatok segítése komplex feladat. A szervezetek, saját döntésük szerint, jogi kérdésekben csupán általános felvilágosítással szolgálhatnak, vagy vállalhatnak bonyolultabb ügyekben jogi segítséget. Ez utóbbi esetén a civil szervezethez forduló áldozat ügyét egy lehetőleg hosszútávon együttműködő külső megbízott ügyvédnek továbbíthatja a szervezet. Kapcsolatuk erőssége az áldozat valamennyi bevont civil szervezetbe vetett bizalmát is erősíti.

- A legtöbb civil szervezet nyújt jogi segítséget, de általában csak rövidtávon, az ügy kezdeti szakaszában.
- Akad olyan civil szervezet, amely arra specializálódik, hogy bíróságok vagy hatóságok előtt képviselje ügyfeleit. Ez a munka jelentős speciális szaktudást igényel, és általában hosszú távú együttműködést feltételez az ügyfél és a szervezet között. Jelentős költségvonzatai is lehetnek, amely meghaladhatja az áldozat anyagi lehetőségeit. Ezért sokszor ezt a fajta tevékenységet ügyvédi irodák ellenszolgáltatás nélkül végzik.

Támogatás (pl. a bejelentés segítése, az ügyfél támogatása a kihallgatás során, segítségnyújtás a kórházi tartózkodás során)

A civil szervezetek, tekintettel arra, hogy sokszor ezek azok a szervezetek, amelyekkel az áldozatok először kapcsolatba kerülnek, hatékonyan tudnak segíteni az áldozatoknak a bejelentések megtételében, illetve a hatóságokkal való kapcsolattartásban egy segítő személy (munkatárs vagy képzett önkéntes) révén. Abban az esetben is, ha a civil szervezet munkatársa nem szólal fel az áldozat nevében, pusztán jelenlétével (várakozik a kórházi vagy hivatali folyosón) sokat segíthet, önbizalmat adhat és enyhítheti az áldozat pszichés terheit.

Mediáció a hatóságokkal (oktatás, lakhatás, stb.)

A civil szervezetek hagyományosan jól képzett és eredményes mediátorok a hatóságok és az áldozatok között. A civil szervezetek kapcsolati hálójuk révén (az oktatási intézményekben, a lakhatással összefüggő kérdésekkel foglalkozó hatóságoknál, rendészeti és más állami szerveknél) hatékonyan tudnak közreműködni egy-egy ügy elintézésében. A különböző szervezetek közötti kapcsolatok jó eszközként szolgálnak a bűnmegelőzésben és az áldozatok jogtudatosságának erősítésében.

Pszichológiai támogatás (az áldozatnak és hozzátartozóinak, ha szükséges)

Néhány civil szervezet magas szakmai színvonalú pszichológiai támogatást illetve tanácsadást nyújt. Az ügyfelekkel elsőként kapcsolatba kerülő munkatársaik és önkénteseik képzése elengedhetetlen. Míg az áldozat szempontjainak figyelembevétele a kezdetektől alapvető fontosságú, a hozzátartozóira gyakran nem jut elegendő figyelem, holott jelentős szerepük lehet az áldozat felépülésében és a további bűncselekmények megelőzésében. A civil szervezeteknek ezért különös gondot kell fordítani a az áldozat hozzátartozóira is, fókuszcsoporthoz beszélgetések vagy informális klubok keretében. (Ezek a módszerek különösen hatékonyak a hosszú távú gyógyulás elérése szempontjából, és a megbékélést is segíthetik.)

Pénzügyi támogatások

Számos civil szervezet tud alapvető információval szolgálni a különböző pénzügyi támogatásokról. Hangsúlyozandó azonban, hogy például a kártérítés igénylése (különösen, ha bírói úton történik) speciális szakértelmet igényelhet, érdemes erre szakosodott ügyvédi irodához, szervezethez fordulni. A civil szervezetek általában kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokat tudnak biztosítani, különösen akkor, ha a bűncselekmény előtti állapot helyreállítása érdekében van szükség anyagi segítségre (pl. amikor egy ingatlant leromboltak, vagy ha az áldozat súlyosan megsérült és mozgásában kell segíteni, vagy amikor a halálos sérülést szenvedett vagy munkaképtelenné vált áldozat által eltartott hozzátartozók maradtak megélhetés nélkül).

5.2.2 Az áldozatok elérése és a civil szervezetek nyilvánosságához fűződő viszonya

Az áldozatokat segítő civil szervezetek tevékenységében is kulcsfontosságú, hogy az áldozatok tudjanak róluk, ezért érdemes hatékony eszközöket alkalmazni a szervezet megismertetésére. Akármilyen professzionális szolgáltatást nyújtanak, ha az áldozatok nem ismerik őket, nem fogják elérni céljaikat. A sikeres civil szervezetek az alább felsorolt, csekély ráfordítást igénylő kommunikációs eszközöket alkalmazzák.

Kommunikációs csatornák

- Online kapcsolati háló (jelentős idő- és költségmegtakarítást eredményező, multiplikátor eszköz);
- Személyes találkozás (jelentős anyagi ráfordítást igényel, de fontos eszköz a potenciális áldozatok közvetlen elérésére) azokon a helyszíneken, melyeket nagy valószínűséggel felkeresnek az áldozatok, áldozati csoportok;
- Média- és információs kampány leginkább a helyi médiában, társadalmi célú hirdetésekkel, felvilágosító kampányok révén iskolákban, munkáltatóknál, nyilvános helyeken (kulturális intézményekben, közösségi házakban és könyvtárakban, hatóságoknál, templomokban, szórakozóhelyeken, stadionokban) és eseményeken.

Kommunikációs eszközök

Az élő szó gyakran a leginkább hatékony kommunikációs eszköz, különösen mivel a gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak gyakran saját (kulturális, etnikai, vallási, szexuális irányultság és nemi identitás, stb. szerinti) hovatartozás alapján formálódó közösségükben bíznak meg a leginkább. A közösségek tagjainak bevonása segítheti a civil szervezetet abban, hogy megértse egy-egy csoport gondolkodásmódját és szokásait.

A kulturális és művészeti tevékenységet folytató egyesületekkel való helyi szintű együttműködés szintén segíthet a gyűlölet-bűncselekmény jelenségének megismertetésében, színházi előadások, dokumentumfilmek készülhetnek a témában.

Nem szabad alábecsülni a plakátok, szórólapok, hirdetőtáblák jelentőségét sem. Növelhető a tudatosság a gyűlölet-bűncselekményekkel szemben, és a civilek tevékenységét is ismertté teheti.

- **Emberek a Rasszizmus Ellen** (People Against Racism [PaR])

Az Emberek a Rasszizmus Ellen civil szervezet elsősorban a jobboldali szélsőségesek ellen küzd. Híres kampányairól, oktatási programjairól, áldozatsegítő tevékenységéről. A szervezet elsősorban önkéntes alapon működik, az áldozatoknak jogi természetű segítséget is nyújt.

A szervezet önkéntesekből álló hálózatot épít ki helyi szinten, főleg a gyűlöletincidensek elkövetési helyéül gyakran szolgáló helyszínen, pl. iskolákban, szórakozóhelyeken. A hagyományos módszereken (forrádrót, honlap) túl létrehozott egy ún. „elsőként segítünk” aktivistahálózatot, amely tagjai azonosítják a gyűlölet-bűncselekmények potenciális vagy tényleges áldozatait, és felajánlják számukra támogatásukat, együttműködésüket. Az áldozattal ezt követően a szervezet jogásza veszi fel a kapcsolatot, aki az eljárás során folyamatos segítséget nyújt, részt vesz például a kihallgatásokon. A civil szervezet kiadványt is készített, amelyben összefoglalja a leggyakrabban előforduló eseteket, és javaslatokat fogalmaz meg az áldozatoknak, hogy „miként viselkedjenek, és mit tegyenek bizonyos helyzetekben”.

- **A Malina Hedvig eset**

Malina Hedvig magyar nemzetiségű, szlovák állampolgárságú egyetemi hallgató, akit neonácik támadtak meg, mikor Szlovákiában magyarul beszélt a mobiltelefonján. Megverték, sértegették, a blúzára pedig ráírták, hogy „Magyarok, menjetek a Duna túloldalára”. A korábbi belügyminiszter azzal vádolta Malina Hedviget, hogy az ügyről tartott sajtótájékoztatón félrevezette az újságírókat. Az ügynek jelentős visszhangja volt Szlovákiában és nemzetközi szinten, feszültségeket okozott a magyar-szlovák viszonyban. Az ügy megjárta az összes elképzelhető bírói fórumot, eljutott az Emberi Jogok Európai Bíróságára is. Végül Szlovákiának bocsánatot kellett kérnie Malina Hedvigtől, mert bebizonyosodott, hogy igaza volt, és soha nem állított valótlanságokat a büntetőeljárásban.

Az eset pozitív kimenetele a média és civil szervezetek összefogásának köszönhető, amelyek hét éven keresztül (az ügy időtartama alatt) nyújtottak jogi, kommunikációs és személyes segítséget Malina Hedvig számára, támogatták abban, hogy álljon ki jogaiért.

6. FEJEZET – EGYÜTTMŰKÖDÉS A CIVIL SZERVEZETEK, A RENDŐRSÉG, A HATÓSÁGOK ÉS A KORMÁNY KÖZÖTT

6.1 A szolgáltatások meghatározása

Ha egy civil szervezet gyűlölet-bűncselekmények áldozatainak segítésére vállalkozik, kulcsfontosságú, hogy meghatározza, miben tud, és miben nem tud támogatást nyújtani. A döntéshez fel kell mérni a rendelkezésre álló erőforrásokat, a szervezet a társadalomban betöltött szerepét, a már meglévő infrastruktúrát és azt, hogy az igazságszolgáltatási szervek mennyiben ismerik fel a gyűlölet-bűncselekményeket, és hogyan járnak el ezekben az esetekben. Egy új szervezet leginkább akkor találhatja meg a helyét, ha felfedezi a szolgáltatás egy hiányzó láncszemét, nem pedig ugyanazt a tevékenységet végzi, amit mások.

A szolgáltatás tervezéséhez elengedhetetlen a probléma természetének feltérképezése. Ezért érdemes felkeresni az érintett közösségeket. Szintén célszerű tanulmányozni azokat a kutatásokat, amelyek egy adott csoporttal szembeni ellenségeskedéseket vizsgálják. Valamint azokat, amelyek nagyobb területen élő, többféle csoporthoz tartozó áldozatok helyzetét mérik fel.

A tervezés másik fontos eleme a célok és értékek meghatározása. Mindenki előtt világossá kell tenni, miért jött létre a szervezet, kiket támogat és mindenképp előtt, hogy milyen etikai elvek mentén működik. Noha kívánatos lenne, hogy a civil szervezet csak a társadalom egy adott típusú csoportjának nyújtson segítséget, elengedhetetlen, hogy a szervezet egyértelműen, nyíltan elítélje a gyűlölet-bűncselekmények valamennyi formáját, és kinyilvánítsa együttműködési szándékát valamennyi, hasonló ügyekkel foglalkozó, kihívásokkal szembenéző, de a társadalom más csoportjaival dolgozó szervezettel. A valódi sikert könnyebb elérni, ha a csoportok együttműködnek, mert így magasabb szintű szolgáltatást nyújthatnak az áldozatoknak, függetlenül attól, hogy milyen háttérrel rendelkeznek.

A civil szervezetek sokféle segítséget adhatnak. Elemezhetik az adatokat, vagy teljes körű támogatást is biztosíthatnak: segíthetnek a bejelentések megtételében, támogathatják az áldozatot, és felvilágosító munkát is végezhetnek a társadalomban meglévő előítéletek ellen. Hogy egy adott szervezet milyen kapcsolatot épít ki a hatóságokkal, az jórészt a választott működési területen múlik.

6.2 Kapcsolatok kiépítése

Egy szervezet sikere azon múlik, milyen kapcsolatot épít ki az általa választott szakterület legfontosabb szereplőivel. Kapcsolatok híján is felajánlható a támogatás, de igazi eredmény csak úgy érhető el, ha bizalom alapuló viszonyt sikerül kiépíteni egyrészt az érintett társadalmi csoportok szervezeteivel, másrészt minden olyan hatósággal, amely szerepet vállal a gyűlölet és előítéletek motiválta bűncselekmények elleni harcban.

Fontos szereplők lehetnek országos vagy helyi szervezetek, többek között:

- **Közösségi szervezetek:** A célcsoporttól függően előfordulhat, hogy léteznek közösségi szervezetek: ez lehet vallási, szociális, kulturális vagy bármilyen más alapon szerveződött közösség. Azonos elveket valló, de más – elsősorban lakhatási, egészségügyi vagy oktatási – területeken dolgozó szervezetekkel ki lehet alakítani sikeres együttműködést. A civil szervezetek minden bizonnyal azt fogják tapasztalni, hogy ezek a szervezetek ismernek ellenségeskedésről szóló beszámolókat, és gyümölcsözőnek tartják majd az együttműködést.
- **Befolyással rendelkező személyek:** Figyelemmel kell lenni azokra a személyekre, akik segítséget nyújthatnak. Egy szervezet sikerét befolyásos személyek támogatása is elősegítheti, egy-egy közösségi vagy vallási vezető, tudós segítése hasznos lehet. De egy közismert áldozat és hozzátartozói is használhatják arra befolyásukat, hogy megelőzzék, hogy másoknak ugyanazt kelljen elszenvedniük, mint nekik.

- **Sportegyesületek:** A sportesemények gyakran válnak a gyűlölet megjelenési helyévé, de pozitív folyamatok forrásai is lehet, ha egy sportegyesület erkölcsi vagy anyagi megfontolásból úgy dönt, hogy a társadalom valamennyi rétege, csoportja számára elérhetővé teszi a sportolási lehetőséget. Híres sportolók is értékes támogatók lehetnek, ha nyíltan fellépnek az előítéletek ellen.
- **Rendőrség és ügyészség:** Ha egy civil szervezet a büntetőeljárás során történő áldozatsegítéssel kíván foglalkozni, akkor ismernie kell, büntető igazságszolgáltatás működését. Az egyes országokban hatalmasak a különbségek a gyűlölet-bűncselekmény definícióját, az igazságszolgáltatási szervek felépítését, vagy a gyűlölet-bűncselekmények kezelésének fontosságát tekintve. Ha a civil szervezet feladatai közé tartozik, hogy az áldozatot segíti a bejelentés megtételében, akkor fontos, hogy a bejelentésre vonatkozó eljárások figyelemmel legyenek a jogszabályokra és gyakorlatokra.
 - Egyes szervezetek rendelkeznek adatmegosztási megállapodásokkal, amelyek keretében meg kell határozni, hogy milyen információk adhatóak tovább, illetve milyen bizalmas adatkezelésre vonatkozó megállapodások vehetőek igénybe az áldozatok és tanúk számára. Szorosabb együttműködés esetén a hivatalos szervek is továbbítják az adatokat: ennek az az előnye, hogy így értetőbbé válik maga a probléma, és hatásosabb ellenlépéseket lehet kidolgozni. De erre csak akkor kerülhet sor, ha a felek kölcsönösen megbíznak egymásban.
 - Némely szervezet külön hozzájárulási lapon kéri az áldozatok engedélyét, hogy adataikat továbbíthassák a hatóságoknak
- **Más állami szervezetek:** Számos más állami szervezet játszik szerepet a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemben, a helyi oktatási intézményektől a kormányig. Ha az újonnan létrejövő szervezetnek pontos elképzelése van, milyen szolgáltatásokat kíván nyújtani, akkor fontos felmérnie, hogy mely országos vagy helyi szervezetekkel érdemes együttműködni. Szóba kerülhetnek egészségügyi, lakhatási, közlekedési, oktatási ügyekkel foglalkozó szervezetek is, amelyek komoly szerepet játszhatnak bizonyos típusú gyűlölet-bűncselekmények kezelésében. Egyes területeken a már meglévő együttműködések segíthetik a közösség biztonsága érdekében végzett közös munkát, illetve alapul szolgálhatnak a további kapcsolatépítéshez
- **Média:** A médiával való építő együttműködés jelentősen hozzá tud járulni a gyűlölet-bűncselekménynek kitett csoportok ismereteinek bővítéséhez és önbizalmának növeléséhez, ez támogatást nyújthat abban is, hogy az áldozatok előálljanak az ügyekkel. Az újonnan létesült szervezeteknek meg kell találniuk a figyelemfelkeltés leghatékonyabb módszereit, és el kell nyerniük a helyi és országos média támogatását. Általában az a leginkább célravezető, ha adatokkal tudják bemutatni, mennyire kiterjedt a probléma, ismerik a híressé vált ügyek részleteit, az áldozatok vallomását, mivel mindez újságírók érdeklődésére tarthat számot.
- **Politika:** Ha egy szervezet sikeresen működik, és tekintélyes mennyiségű adattal rendelkezik, el kell döntenie, hogyan kívánja azokat felhasználni. Az adatok megmutathatják a probléma természetét, ezzel befolyásolhatják a döntéshozókat. Az adatokról készült összefoglaló jelentéseket személyes kapcsolatok révén át lehet adni a politikusoknak, a médiának vagy nemzetközi szervezeteknek, mint például az EU Alapjogi Ügynökségének vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek, az EBESZ-nek. A civil szervezetnek döntést kell hoznia, hogy helyi, országos vagy nemzetközi szinten végez lobbitevékenységet.
- Az **államoknak** kötelességük egy egyenlő bánásmóddal vagy emberi jogokkal foglalkozó testület vagy hatóság létrehozása, amely nyomon követi az antidiszkriminációs intézkedéseket. Ez a testület is értékes partner lehet abban, hogy felhívja a figyelmet, ha az állami szolgáltatások színvonala nem megfelelő.

6.3 Működés partneri együttműködés hiányában

Előfordulhat, hogy a civil szervezet nem talál partnert a büntető igazságszolgáltatás rendszerén belül vagy a politikai palettán, és ez jelentősen megváltoztathatja a szervezet tevékenységének fókuszát.

Némely szervezet ráébredhet, hogy

- A rendőrség nem kívánja felismerni az ellenségeskedésre utaló, gyűlölet-bűncselekményekhez vezető jeleket;
- A politikusok tagadják, hogy vannak ilyen jelek;
- A hatóságok burkoltan vagy nyíltan ellenségesen fordulnak egyes társadalmi csoportok felé;
- Az ellenségeskedés a teljes társadalomra jellemző;

Ilyen közegben a civil szervezetnek nehezebb dolga van, jelentős energiát igényel, hogy az áldozatok bizalmát elnyerjék, kapcsolatokat építsenek ki (esetleg nem szervezeti szinten, hanem a szervezetek egyes munkatársaival), és előmozdítsák a közösségen belüli jó kapcsolatok kialakulását.

Ha egy szervezetnél megfelelő képzettségű jogászok dolgoznak, akkor a szervezet dönthet arról, hogy az igényeket jogi úton érvényesíti, e tevékenységébe beletartozik a hasonló nemzetközi és helyi bírósági ügyek nyomon követése is. Ha a szervezetnek nincsenek megfelelő képesítéssel rendelkező szakemberei, kereshet olyan ügyvédeket, akik ingyenesen nyújtanak jogi segítséget.

Kétség nem fér hozzá, hogy ellenséges, nem együttműködő környezetben nehezebb dolgozni, több forrást és tudást igényel, ugyanakkor pont ilyen esetben van a legnagyobb szüksége az áldozatoknak a segítségre.

Az újonnan létrejött civil szervezetek kaphatnak segítséget más civil szervezetektől, amelyek találtak már hasonló problémákkal. Gyakran a nemzetközi ügynökségek vagy nemzetközi civil szervezetek tudják megmutatni, melyek azok a szervezetek, amelyek hasonlóan nehéz körülmények között bizonyos szinten sikeresek tudtak lenni

6.4 Módszertan: működési minták

6.4.1 A bűncselekmények bejelentése

A rendelkezésre álló erőforrásoktól és a probléma nagyságától függően a következő három modell, illetve ezek kombinációja alkalmazható:

1. modell – Csak nyilvános adatok bejelentése: e modell alkalmazásához van szükség a legkevesebb erőforrás bevonására. Nem célja az áldozatok közvetlen segítése, illetve bejelentési felületek biztosítása, hanem a meglévő struktúrára épít, a médián vagy hatóságokon keresztül elérhető adatokkal dolgozik. Ennek a modellnek a szerepe az, hogy bemutassa a probléma kiterjedését, és az adatok segítségével befolyásolja a döntéshozókat, a jogalkotót, a jogalkalmazókat és a szolgáltatást nyújtó szervezeteket. Ezt a megoldást akkor érdemes választani, ha a hatóságok képviselői, a hivatalnokok nem ismerik fel vagy tagadják, hogy gyűlölet-bűncselekmények történnék.

2. modell – A bejelentés megtételére való ösztönzés a meglévő csatornákon keresztül: azok a civil szervezetek választják ezt a talán legnépszerűbb megoldást, amelyek jelentős bázissal rendelkeznek a gyűlölet-bűncselekménnyel érintett közösségben. Itt a civil segítség különösen akkor értékes, amikor az áldozatok nem fordulnak a hatóságokhoz. Az áldozatok gyakran szívesebben beszélnek egy, a közösségbe ágyazódott, informális csoport tagjával, aki a nevükben a hatóságokhoz fordul, illetve segíti őket a büntetőeljárás során (információt nyújt, tanácsokat ad). A modell megvalósításához szükséges források mértéke az adott közösség méretétől és jellegétől függ. Kulcskérdés, hogy a gyűlölet-bűncselekmények potenciális áldozatai tudjanak a civil szervezet által nyújtott szolgáltatásról. Ezt helyi médiamegjelenések és közösségi események révén lehet elérni, vagy úgy, hogy azok, akik már kaptak segítséget, informálják erről társaikat.

3. modell – Az áldozatok közvetlenül a civil szervezetnél tehetnek bejelentést: a harmadik modell valamennyi közül a leginkább forrásigényes. Ráadásul, annak érdekében, hogy a civilek ösztönözzék az áldozatokat a bejelentésre, a szolgáltatások széles skáláját kell, hogy nyújtsák, a civil szervezeteknek a teljes büntetőeljárás során támogatást kell biztosítaniuk: a bejelentéstől az áldozatsegítésen át, az eljárással kapcsolatos tanácsadói tevékenységig. Ideális esetben kétirányú a kommunikáció a civil szervezet és a hatóságok között. Egy ilyen, széleskörű tevékenységet végző szervezet nehezen finanszírozható, sem az érintett közösség, sem az adományozók nem tudják eltartani. A szolgáltatások ilyen széles skáláját nyújtó szervezeteket általában az állam finanszírozza, amennyiben a szervezet meg tudja győzni a döntéshozókat, hogy állami feladatot lát el.

6.4.2 Adatmegosztás

Elengedhetetlen, hogy a szervezetek tisztában legyenek az adatvédelmi jogszabályokkal, és egyértelmű saját szabályaik legyenek az adatok megosztására. Ezek biztosítják, hogy az áldozatok és a hatóságok egyaránt tudják, mi történik az általuk megadott adatokkal, információkkal. Nem szabad megfeledezni arról, hogy a kiszivárgott információk árthatnak a szervezeteknek, ezért az adatbiztonsági szabályok kialakításakor azt is meg kell határozni, hogy az adatokat milyen feltételekkel lehet megosztani.

Ahogy a hatóságok és a civil szervezet közötti bizalom erősödik, a megosztott információ is egyre értékesebb lesz, és kedvezőbb válaszokat eredményezhet egyedi ügyekben és szervezeti szinten is.

Áldozatsegítés: A szervezeteknek döntést kell hozniuk arról, hogy milyen típusú szolgáltatást nyújtanak. A traumatizált áldozatok hosszú távú, akár több hónapon keresztül történő támogatása nagyon sok időt és pénzt emészt fel. Célszerű feltérképezni az áldozatokat segítő szervezeteket és az alapján döntést hozni arról, hogy melyek azok az ügyek, amelyeket más civileknek érdemes továbbítani, és melyek azok, amelyekben közvetlenül segítséget nyújt az adott szervezet. Előfordulhat, hogy egy civil szervezet szerződést köt áldozatvédelemmel foglalkozó (állami) szervezetekkel, és így kapcsolódik be a munkába, az általa biztosított szolgáltatást pedig e szervezetek finanszírozzák. A civil szervezetek el is kísérhetik az áldozatokat a büntetőeljárás cselekményekre.

A szakpolitikák kialakításának befolyásolása: Amennyiben egy civil szervezet kellő információval rendelkezik az egyes társadalmi csoportokat érő ellenségesség jellegéről és mértékéről, képes lehet a helyi, országos és nemzetközi szintű közpolitikák kialakítását befolyásolni, annak érdekében hogy az áldozatok magasabb színvonalú szolgáltatáshoz jussanak. A szervezeteknek döntést kell hozniuk, hogy milyen területen kívánnak változást elérni, és azokat kell megcélozniuk, akik az adott területen jelentős befolyással rendelkeznek, és képesek változást előidézni. A kapcsolatnak építő jellegűnek kell lennie, ugyanakkor egy sikeres szervezetnek fel kell hívnia a figyelmet a hibákra és rossz teljesítményre a szereplőkkel való kapcsolata keretében, vagy egyes esetekben nyilvánosan, a médián keresztül vagy a politikai erőterben.

Megelőzés: A civil szervezeteknek jelentős szerepük van az ellenségesség és a gyűlölet-bűncselekmények megelőzésében. Felvilágosító kampányokat szervezhetnek, foglalkozhatnak az elkövetők rehabilitációjával, vagy akár egyeztetéseken vehetnek részt a nagy kockázatú események (pl. a LMFT méltóság menete) előtt.

- **Egyesült Királyság – Éleslátás (True Vision)**

Annak érdekében, hogy az Egyesült Királyságban egyszerű módja legyen a gyűlölet-bűncselekmények bejelentésének, a rendőrség a kormánnyal és partnereivel közösen fejlesztett ki egy online bejelentési módszert, amely a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait segíti. Az ún. Éleslátás (True Vision) online nyomtatvány (www.report-it.org.uk) információkat nyújt az áldozatoknak, illetve lehetővé teszi, hogy az áldozatok, közösségi szervezetek közvetlenül a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező rendőri szervezethez fordulhassanak. Az online nyomtatvány névtelenül is kitölthető, és segíti a civil szervezetek munkáját, a civileknek ugyanis nem kell a saját forrásaikból áldozniuk információtechnológiai fejlesztésekre. A nyomtatvány a rendőrségnek is segítség: a bejelentések azonos formátumban érkeznek a bejelentő szervezettől függetlenül.

- **Dánia – Dán Emberi Jogi Intézet (The Danish Institute for Human Rights)**

Az Európai Unió által támogatott, az LMBT közösségek elleni gyűlölet-bűncselekmények nyomozása kilenc európai uniós tagállamban (Tracing and Tackling Hate Crimes Against LGBT's in 9 EU member states) elnevezésű projekt keretében a Dán Emberi Jogi Intézet egyeztetéseket kezdeményezett a dán igazságügyi minisztériummal, a nemzetbiztonsági hivatal, az országos és a koppenhágai rendőrséggel. A rendőrség kiválasztott munkatársai rendszeres, a gyűlölet-bűncselekmények kezelését bemutató képzéseken vettek részt, és a koppenhágai kapitányság ahhoz is hozzájárult, hogy a civil szervezet munkatársai tanulmányt készítsenek arról, hogy a rendőrök hogyan kezelik a gyűlölet-bűncselekményeket a gyakorlatban. A tanulmány és a rendőrséggel közösen szervezett képzések révén szoros, kölcsönös bizalomra épülő együttműködés alakult ki a koppenhágai kapitányság és a Dán Emberi Jogi Intézet között.

Az együttműködés nyomán Dánia valamennyi megyei kapitányságán a civil szervezet és a dán nemzetbiztonsági hivatal szervezett képzéseket, a trénerek rendőrök és ügyészek voltak. A képzéseket követően a dán legfőbb ügyész átdolgozta a rendőrség gyűlölet-bűncselekmények kezeléséről szóló kézikönyvét.

● Katalónia, Spanyolország – Casal Lambada

A homofób és transzfób bűncselekmények elleni katalán rendőrségi protokoll a magas látencia és a megelőzés kérdéseivel foglalkozik.

Innovatív intézkedések születtek a katalán kormánnyal és civil szervezetekkel együttműködésben, együtt dolgoztak például a Casal Lambada nevű, az LGBT (leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű) közösségekhez tartozó emberek jogait védő szervezettel. A Casal Lambada az LGBT emberek mindennapi ügyeivel foglalkozik, jogi segítséget és pszichológiai támogatást nyújt. A szervezet bizonyítékokat gyűjtött arról, hogy sok, az LGBT közösséghez tartozó ember elleni bűncselekményt nem jelentenek be. Az áldozatok ugyanis úgy látják, hogy a hatóságok nem szentelnek különösebb figyelmet ezeknek a bűncselekményeknek, illetve nem rendelkeznek a megfelelő képzéssel az ilyen típusú ügyek felderítéséhez.

2006 szeptemberében a katalán kormány elfogadta az „interminiszteriális terv a homoszexuális és transznemű emberekkel szembeni diszkrimináció visszaszorítása érdekében” akciótervet, amely valamennyi minisztérium egyetértésével készült. Jogalkalmazási szinten is történtek változások: 2008-ban a homofóbia és transzfóbia elleni ügyészt neveztek ki, aki minden olyan ügyben együttműködik a bírósággal és a katalán rendőrség munkatársaival, amelynek van valamilyen homofób vagy transzfób eleme. Feladatai közé tartozik, hogy érvényesítse, hogy a súlyosító tényezőket figyelembe vegyék és valamennyi más vonatkozó büntetőjogi szabályt maximálisan érvényesítsenek. A rendőrség egy protokollt is elfogadott, mely a „rendőrségi eljárás gyűlölet-bűncselekmények és diszkrimináció esetén” címet viseli. Ez 2010 óta a gyűlölet-bűncselekmények összes típusát lefedi. Az intézkedések, valamint a rendőrség és a civilek együttműködésének eredménye, hogy lehetővé vált a gyűlölet-bűncselekmények rögzítése.

A civil szervezetek és a rendőrség egyaránt tisztában vannak azzal, hogy a homofób bűncselekmények megítélésében változást csak az együttműködés révén lehet elérni. Létrehoztak egy állandó kommunikációs csatornát: rendszeres telefonkapcsolat van a civilek és a rendőrség között, valamint közösen igyekeznek a közösség biztonságára vonatkozó ajánlásokat terjeszteni. A gyűlölet-bűncselekményekről szóló rendőrségi protokoll is kiemeli, hogy szükség van az LGBT szervezetek és a rendőrség közötti közvetlen kapcsolatra. Ez a bizalom kiépítését célzó folyamat azt is feltételezi, hogy a rendőrség jelen van az összes nyilvános LGBT tüntetésen, és, hogy elfogadják a rendőrök szexuális sokszínűségét is.

Jelenleg az ügyészség felelős az eljárási követelmények meghatározásáért, e szervezet tartja a kapcsolatot rendőrséggel a homofób és transzfób ügyekben. A katalán rendőrség éves jelentésben összegzi az LGBT közösségek elleni gyűlölet-bűncselekményeket. Az ügyészség és a rendőrség támogatásával létrejött egy tanácsadó testület, amelyben a kormányzat és az önkormányzat képviselői mellett helyet kaptak a Casal Lambada és más LGBT jogvédő civil szervezetek munkatársai is. Ez a tanácsadó csoport nyomon követi az összes ismertté vált ügyet a nyomozási és a bírói szakban is.

A Casal Lambada szerint ezeknek a kezdeményezéseknek – ideértve az együttműködést a civilekkel – fontos eredményei lettek. Például a rendőrség közzétett egy útmutatót arról, hogyan kell bejelentést tenni a homofób incidensekről. Egy másik fontos változás, hogy nagyobb figyelem jut az áldozatoknak. A rendőrség a munkatársainak képzést szervez a szexuális sokszínűségről és részt vesz a megelőzésben is: beavatkozik az iskolai bullying ügyekbe, információt nyújt a gyűlölet-bűncselekmények hatályos szabályozásáról, és közreműködik a megelőzésben a sport területén is.

Mind az LGBT szervezetek, mind a hatóságok felismerték, hogy a rendszeres párbeszéd jelentős előrelépés, és feltétele a gyűlölet-bűncselekmények elleni további küzdelemnek.

7. FEJEZET – MIKÉNT TUD A LOBBITEVÉKENYSÉG SEGÍTENI A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK ELLENI KÜZDELEMBEN?

A „Nézzünk szembe a tényekkel!” (Facing Facts!) projekt résztvevőinek egyik célja, hogy az összehasonlíthatóság érdekében egységes adatgyűjtési szempontokat alakítsanak ki, képzéseket szerveznek az áldozatokat képviselő szervezeteknek az adatgyűjtési, elemzési és

jelentéstételi módszerekről, annak érdekében, hogy eredményes lobbitevékenységet folytassanak a megfelelő megelőzés és problémakezelés érdekében, illetve azzal a céllal, hogy a civil szervezetek és a hatóságok együttműködését elősegítsék.

Az adatgyűjtés, az adatokról való jelentéstétel, a lobbitevékenység és a hatékony intézkedések kidolgozása között az alábbi összefüggések állnak fenn:

- A civil szervezetek, áldozatsegítő és közösségi csoportok **alapvető célja a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos következetes jogszabályalkotás és szakpolitikák kialakítása**, amelynek érvényesítésére erős politikai akarat van. Valójában csak az állami szervezetek erőteljes fellépése lehet a gyűlölet-bűncselekmények elleni leghatékonyabb eszköz.
- **A lobbizás azoknak a tevékenységeknek az összessége, amelyeket a civil szervezetek végeznek a megfelelő jogszabályok elfogadása, szakpolitikák kialakítása érdekében.** A hiteles és egymással összehasonlítható adatok ehhez elengedhetetlenek, hiszen a bizonyítékokkal alátámasztott lobbistratégiának érthető módon nagyobb az esélye, hogy sikeres lesz. Ebből következik, hogy a lobbizás és az adatgyűjtés egymással szorosan összefüggő tevékenységek.
- **Nagyobb az esélye a sikerre a gondosan megtervezett, aktuálpolitikától független lobbistratégiának.** A tervezés segít az adatgyűjtés szempontjainak meghatározásában is, világossá teszi, milyen típusú adatokra van szükség. Hangsúlyozandó, hogy a hatékony lobbistratégiához elengedhetetlen a szakértelem és a minőségi munkavégzés is, csakúgy mint az adatgyűjtés vagy az áldozatoknak nyújtott segítség.
- **A lobbizás hosszú távú befektetés, magában foglalja az erőforrások mozgósítását**, amelyet a civil szervezet egyéb tevékenységei során is fel tud használni. A civil szervezetek lobbistratégiákat készítenek és hajtanak végre, tekintettel arra, hogy ezek segítségével látják a – munka- és lakókörnyezetüként szolgáló – társadalmi feltételeket fejleszthetőnek. A civileknek egyensúlyt kell találniuk az a lobbizás és más tevékenységeik között.

A bizonyítékokkal alátámasztott lobbitevékenység hatásos lehet egy demokratikus társadalomban. Fontos például, hogy a média és a közvélemény megismerhesse a gyűlölet-bűncselekmények egyes védett csoportokkal szembeni jellegét és előfordulásait. A civil szervezetek által egy-egy akció kapcsán végzett társadalmi mozgósítás szintén elősegítheti a szükséges hatósági intézkedések megtételét.

A megfelelő szakpolitikák kialakítása, kormányzati intézkedések meghozatala érdekében szükséges a döntéshozó szervezetek érzékenyítése országos (országgyűlés, kormány) és helyi szinten egyaránt. Szerephez juthatnak a kormányközi és nemzetközi szervezetek is: teret, keretet biztosíthatnak egyes témák megvitatására, és elősegíthetik, hogy a kormányok kötelezettségvállalásokat tegyenek.

Ugyanígy fontos, hogy a rendőrség, az ügyészség, az igazságszolgáltatási szervek tagjai és más (pl. az egészségügy vagy az oktatás területén tevékenykedő) szervezetek kellő mennyiségű adattal rendelkezzenek, annak érdekében, hogy felismerjék a helyzet komolyságát, és szánjanak energiát a témával kapcsolatos hasznos tevékenységek kidolgozására. A civil szervezetek e szervekkel való tartalmi, hosszútávú párbeszéde és együttműködése is eredményesebb lesz, ha előbbiek adatokkal alátámasztott kezdeményezéseket javasolnak.

A civil szervezetek emberi és pénzügyi erőforrásai végesek, ezért súlyozniuk kell a különböző tevékenységek között, elérhető célokat kell kitűzniük. Ezért különös jelentősége van a stratégiai gondolkodásnak, a legfontosabb lobbicélok meghatározásának, még az adatok nyilvánosságra kerülését megelőzően. Az adatgyűjtést, -elemzést, -feldolgozást és jelentéstételt a civil szervezet stratégiai célkitűzéseinek megfelelően kell végrehajtani.

7.1. A hatékony lobbistratégia kialakításának feltételei

A következő rész a civil szervezetek által követhető különböző típusú stratégiákat tekinti át, amelyek segíthetnek a „Nézzünk szembe a tényekkel!” (Facing Facts!) projektben meghatározott standardok elérésében. Az alábbi táblázatok listázzák a különböző lehetséges lobbitevékenységeket, és meghatározzák, milyen feltételek mellett teljesülnek a lobbistratégiák.

A táblázatokban szereplő eszközök a hatékony lobbistratégia felállításának kulcsfontosságú elemei. A civil szervezetek mindazonáltal rugalmasan, az országos vagy helyi sajátosságok és a rendelkezésre álló források figyelembe vételével használhatják a fejezetben szereplő információkat.

A. A lobbicélok meghatározása	
Lehetséges lobbicélok	A hatékony lobbitevékenység feltételei
A gyűlölet-bűncselekményről szóló jogszabály elfogadása (pl. büntetőjogi jogszabályok)	- A megfelelő hatáskörrel rendelkező szervezet azonosítása;
Megelőzéssel kapcsolatos intézkedések elfogadása, bizalomépítés a hatóságok és az érintett áldozati csoportok között (pl. képzés hivatalnokoknak, kapcsolatok kiépítése, tudatosságot erősítő kampányok)	- A hatáskörrel rendelkező szervezeten belüli döntéshozatali folyamatok megismerése, a döntéshozók azonosítása; - A hatáskörrel rendelkező szervezeteken belüli szövetségesek és ellenlábaskok azonosítása;
Olyan feltételek megteremtése, melyek megkönnyítik az incidensekről szóló bejelentést a rendőrség és az áldozatsegítő szervezetek felé (pl. bejelentést segítő formanyomtatványok, áldozatsegítő szolgáltatások kiépítése, az áldozatsegítő szervezetek támogatása)	- A hatáskörrel rendelkező különböző szervezetek és külső szereplők közötti kapcsolatrendszer megismerése; - A lobbitevékenységet végző civil szervezetek szervezeti kapacitásának felmérése;

B. A lobbieszközök és források meghatározása		
A lobbicélcsoportja(i)	Lehetséges lobbieszközök (az üzenet hordozóeszköze)	Források és adatok használata (az üzenet testre szabása)
Közvélemény és média	- Tudatosságnövelő kampány - Cikk és interjúk	- Egyértelmű irányvonalak, megbízható adatok használata; - Megfontolandó az egyedi történetek bemutatása, ha lehetséges; - Megfontolandó a statisztikák használata, ha rendelkezésre állnak;
Országgyűlés, kormány, helyi hatóságok	- Tudatosságnövelő kampány - Jogszabály-alkotási, egyéb szabályzó alkotására tett javaslatok / tanulmányok - Megbeszélések és találkozók a döntéshozókkal	- Egyértelmű irányvonalak, megbízható adatok használata; - Nyitottság a hatóság, szervezet által használt nyelvezet, és a szervezeti környezete elfogadására; - Az állami és a helyi hatóságok által tett valamennyi kötelezettségvállalásra való hivatkozás, azok kiaknázása, ideértve a nemzetközi szerződéseket és a kormány nemzetközi szervezetek előtt tett kötelezettségvállalásait; - Megfontolandó az egyedi történetek bemutatása, ha lehetséges; - Megfontolandó a statisztikák használata, ha rendelkezésre állnak; - A hazai és az európai ombudsmani intézmények, az egyenlő bánásmód hatóságok, stb. állásfoglalásaira való hivatkozás, ezek kiaknázása;
Specializált kormányzati szervek, a kapcsolódó/érintett, szakértelemmel rendelkező szervezetek (rendőrség, ügyészség, igazságszolgáltatási szervek, az egészségügyi és oktatási rendszer, stb.)	- Jogszabály-alkotási, egyéb szabályzó alkotására tett javaslatok / tanulmányok - Megbeszélések és találkozók a döntéshozókkal (beleértve a felügyeleti szervezeteket) - Képzési program kialakításában való részvétel	- Egyértelmű irányvonalak, megbízható adatok használata; - Nyitottság a hatóság, szervezet által használt nyelvezet, és szervezeti célok irányában; - A szakmai nyelvezet és a szervezet céljainak ismerete; - Az állami szervek és felügyeleti szervek által tett valamennyi hazai és nemzetközi kötelezettségvállalásra való hivatkozás, azok kiaknázása;

Mikor azt vizsgáljuk, hogy egy áldozat személyes története felhasználható-e lobbizásnak, figyelembe kell vennünk a 6. és 7. fejezetekben leírtakat az áldozatsegítésről és az áldozatsegítés jó gyakorlatairól. A személyes tapasztalatok megosztása erőteljes lobbieszköz lehet, de nem szabad megfelelni a nyilvánosságnak kiszolgáltatott áldozatok védelméről és segítéséről, akkor sem, ha az áldozat szívesen vesz részt a lobbitevékenységben. Ügyelni kell az áldozat magánéletének védelmére, ezt kell szem előtt tartani, amikor történetüket felhasználjuk, továbbá biztosnak kell lennünk abban, hogy az áldozat tisztában van a nyilvánosságra hozatal lehetséges következményeivel.

A lobbitevékenység tervezése és a következetes adatgyűjtés elengedhetetlen az adatok megfelelő felhasználásához. Ezért ezt a fejezetet az 1. (Adatgyűjtés és -ellenőrzés), 3. (A gyűlölet-bűncselekmények jelentése) és 5. (Áldozatsegítés) fejezetekben szereplő információk és jó gyakorlatok figyelembevételével kell értelmezni.

C.

Szövetségek kialakítása

Szövetségre lehet lépni állami vagy civil szervezetekkel, ezek egymást nem zárják ki. Figyelembe kell venni azonban, hogy a különböző szövetségek, együttműködések eltérő stratégiát követhetnek, nem függetlenül a szövetség partnereinek típusától.

A szövetségépítést a lehető leghamarabb meg kell kezdeni, amennyiben az a lobbistratégia része. A lobbistratégia minden elemét (folyamatot, nyelvezetet, stb.) a partnerekkel közösen kell kialakítani.

A lobbicélcsoportjai	Együttműködési stratégiák
Közvélemény és média	<ul style="list-style-type: none"> - A lehetséges állami stratégiai partnerek meghatározása (egyenlő bánásmód hatóságok, ombudsmanok); <li style="text-align: center;">ÉS/VAGY - A lehetséges partnerek meghatározása a médiában, vagy a szélesebb nyilvánosság körében, ideértve a civil társadalmat is (pl. más civil szervezetek, egyének); - Közös munka, együttműködés;
Országgyűlés, kormány, helyi hatóságok	<ul style="list-style-type: none"> - A lehetséges szövetségesek meghatározása az intézményeken belül (pl. politikai csoportok); <li style="text-align: center;">ÉS/VAGY - A lehetséges partnerek meghatározása a médiában vagy a szélesebb nyilvánosság körében, ideértve a civil társadalmat is (pl. más civil szervezetek, egyének); - Közös munka, együttműködés;
Specializált kormányzati szervek, a kapcsolódó/érintett, szakértelemmel rendelkező szervezetek (rendőrség, ügyészség, igazságszolgáltatási szervek, az egészségügyi és oktatási rendszer szereplői, stb.)	<ul style="list-style-type: none"> - A lehetséges szövetségesek meghatározása az intézményeken és felügyeleti szerveken belül (ha érintettek); <li style="text-align: center;">ÉS/VAGY - A lehetséges civil partnerek meghatározása (pl. a diszkrimináció vagy az emberi jogok más területén dolgozó civil szervezetek); - Közös munka, együttműködés;

7.2 Módszertan: tervezés és értékelés a rendelkezésre álló források alapján

A civil szervezetek rendelkezésére álló források korlátozottak, ezért a szervezetek hatékonysága és sikeressége azon múlik, hogy mennyire képesek tevékenységüket következetesen és fenntartható módon megtervezni. Ezt a fajta gondolkodási formát a lobbistratégia tervezésének első lépéseitől (a célok meghatározásától), majd a lobbitevékenység minden szakaszában alkalmazni kell.

A lobbiterv elfogadása, ambiciózus, de a realitásoktól nem elrugaszkodott célok, és az azokhoz rendelt tevékenységek meghatározása lehet a civil szervezetek tevékenységének megtervezésének egyik módszere.

A lobbitevékenység monitorozása elengedhetetlen, annak érdekében, hogy nyomon követhetőek legyenek az elért eredmények, valamint az akcióterveket és gyakorlatokat az előre nem látható változásoknak, nem várt eseteknek megfelelően lehessen módosítani. Ahogy a lobbitevékenység célja változik, szükség lehet a taktika változtatására is, míg a célkitűzés változatlan marad.

Könnyebb a monitoring és a korrekció, ha a lobbiterv indikátorokat tartalmaz. Az indikátorokat a rendelkezésre álló források figyelembevételével kell meghatározni, hogy jól, könnyen alkalmazhatóak legyenek. Az indikátorok arra is kiválóan alkalmasak, hogy ex post értékeljék a lobbistratégiát, például a projekt lezárásakor.

Minden szervezet rendszerint meghatározza, hogy tevékenységének értékelése, monitorozása során milyen elemek megvalósulását vizsgálja. Az alább felsorolt adatok, értékek a lobbitevékenység indikátorai lehetnek, és segíthetnek a siker mértékének meghatározásában, illetve rávilágíthatnak az esetleges hiányosságokra:

- A fontos szakértők és szervezetek bevonása a szervezeten belülről és kívülről (különösen, de nem kizárólag a lobbiszövetségek esetében);
- A lobbitalálkozók és az ahhoz kapcsolódó nyilvános események (kampányok, cikkek, riportok, kampányesemények) minősége;
- A jeles napok, világnapok (pl. zsidó ünnepek, az áldozatok világnapja, stb.) kiaknázása;
- Az egyes lobbitevékenységek sikerének vagy bukásának okai;
- Az eredmények elérésére fordított idő a lobbitervben szereplő célokkal összehasonlítva;
- A lobbicélok változásának mértéke az előzetesen meghatározott lobbicélok függvényében.

Áldozati észlelés

Az áldozat vagy bárki más észlelésének alapvető jelentősége van abban, hogy egy cselekményt gyűlölet-bűncselekményként vagy -incidensként rögzítsük. A motiváció, mint a cselekmény indoka látszólagos hiányának, nincs jelentősége, az áldozat vagy más személy benyomása döntő jelentőségű. A gyűlölet vagy előítélet oka lehet bármilyen meghatározó (azonosító) tulajdonság, így pl. fogyatékoság, kor, vallás vagy lelkiismereti meggyőződés, szexuális irányultság, nemi identitás, faji hovatartozás. Az áldozatnak nem kell feltétlenül egy kisebbségi vagy egyéb, sérülékenynek tartott csoporthoz tartoznia. Például, ha egy heteroszexuális férfit verbálisan becsmérelnek, mikor egy melegbárból kilép, a cselekmény elkövetőjét minden bizonnyal a homofóbia motiválta, akkor is, ha az áldozat történetesen nem meleg. Gyakorlatilag bárki gyűlölet-bűncselekmény áldozatává válhat, döntő tényező, hogy mi volt az áldozat vagy más személy benyomása, észlelése az indítékról.

Civil szervezet

Civil szervezet az a jogszabályoknak megfelelően létrejött szervezet, amelyet természetes vagy jogi személyek hoztak létre és a kormánytól függetlenül működik, tevékenysége nem gazdasági eredmény elérésére irányul, non-profit.

Dokumentáció

A dokumentáció kifejezésnek több jelentése lehet a helyi környezet vagy a kifejezést alkalmazó szakterület függvényében. Fontos, hogy a dokumentáció egy folyamat, amely különböző lépésekből áll, amelyek összetétele a dokumentáció célja alapján változhat. Azonban általános jelleggel a dokumentáció kiterjed az alábbiakra:

- **Adatgyűjtés:** annak meghatározása, hogy milyen információkra van szükség, és hogy ezek megszerzésére milyen módszerekre van szükség. A monitoring az adat- és információgyűjtés kulcseszköze, ha az incidensek meghatározott események során történnek (pl. LMFT méltóság menete, meghatározott vallási ünnepek). Más módszerek (interjúk, kérdőívek, stb.) inkább alkalmasak lehetnek egy egyedi incidensről – például utcai támadásról vagy iskolai bullyingról – való adatgyűjtéshez. Ahol és amikor lehetséges érdemes a monitoring és a tényfeltárás útján is információt gyűjteni. Ez lehetőséget ad a teljes kép megrajzolására és az információ visszaellenőrzésére.
- **Adatfeldolgozás és adatelemzés** annak érdekében, hogy az adatok könnyebben hozzáférhetőek legyenek. Ez a lépés statisztikák, táblázatok, grafikonok elkészítését jelenti az adatokból levont következtetések jobb szemléltetése érdekében.
- **Jelentéstétel:** az információk érintettekhez való továbbítása (kormány, hatóságok, európai és nemzetközi szervezetek, emberi jogi szervezetek, stb.), amelyek intézkedéseket foganatosíthatnak. A hatékonyság és siker érdekében érdemes terjesztési tervet készíteni, pl. kitalálni, hogy már kezdetben mely szervezeteknek küldjük meg a jelentést.

Előítélet-indikátorok

Ismérvek, amelyek a rendészeti szakembereket segíthetik annak megítélésében, hogy az adott cselekményt gyűlölet vagy előítélet motiválta bűncselekménynek kell-e tekinteni. Az ismérvek felsorolása csak példálódzó jellegű, minden egyes esettel kapcsolatos tényeket és körülményeket egyedileg kell mérlegelni.

Előítélet motiváció

Az előítélet- vagy gyűlölet-bűncselekmény vagy gyűlölet/előítélet motiválta incidensek az alábbi indítékok egyikén alapulnak: faji/etnikai hovatartozás, vallási/lelkiismereti meggyőződés, nemzetiség, kor, fogyatékoság, nem, szexuális irányultság, nemi identitás vagy más alapvető jellemzővel szembeni előítélet.

«A szaknyelvben használt gyűlölet bűncselekmény, gyűlölet beszéd és gyűlölet incidensek kifejezéseket az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodájának kiadványaiból lettek felhasználva, többek között a következő két dokumentumból: «Gyűlölet Bűncselekmény Törvények, gyakorlati útmutató» Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodája <http://osce.org/odihr/36426> illetve «Megelőzés és válasz a gyűlölet bűncselekményre: Útmutató Civil szervezeteknek az EBESZ régióiban» <http://www.osce.org/odihr/39821>.

Gyűlöletbeszéd

Megnyilvánulások, amelyeket emberek bizonyos csoportjával, azok a csoporthoz való tartozása miatt érzett ellenségesség motivál, jellemez vagy ösztönöz. Tekintettel arra, hogy a gyűlöletbeszéd ösztönözheti, vagy kísérheti a gyűlölet-bűncselekményeket, a két fogalom összekapcsolódik. Az országok között jelentős különbség van abban a tekintetben, hogy mely kifejezőmódokat tekintik gyűlölet-bűncselekménynek. Közvetlen és azonnali erőszakkal való fenyegetés, az erőszakra való felhívás valamennyi az EBESZ-ben részt vevő államban bűncselekmény, így ezekért a bűncselekményekért előítéletes indíték hiányában is felelősségre vonják az elkövetőket. Ezen túl azonban nincs konszenzus arról, hogy mely beszédformákat szükséges tiltani.

Gyűlölet-bűncselekmény (vagy előítélet motiválta bűncselekmény)

A gyűlölet-bűncselekmények olyan büntetendő cselekmények, amelyek indítéka emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet. A gyűlölet-bűncselekmény tehát két különálló elemet tartalmaz:

- Ez egy olyan cselekmény, amely a büntetőjog szerint bűncselekmény; és
- A bűncselekmény elkövetésekor az elkövető előítélet indítékból cselekszik.

Tehát a gyűlölet-bűncselekmény elkövetője cselekménye sértettjét annak egy bizonyos csoporthoz való tartozása vagy vélt tartozása alapján választja ki. Ha a bűncselekmény rongálást is magában foglal, abban az esetben a megrongált tárgyat – például az imahelyet, közösségi házat, járművet vagy otthont – kifejezetten a megtámadott csoporthoz való tartozás feltevése miatt választotta ki az elkövető.

Gyűlölet vagy előítélet motiválta cselekmények

A gyűlölet motiválta incidens egy olyan cselekmény, amely – a fent leírtakkal egyezően – előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmény szintjét. A fogalom alatt a sértő cselekményektől a büntetőeljárás keretében nem bizonyítható gyűlölet-bűncselekményekig terjedő olyan eseteket kell érteni, amelyeket az előítélet motivál. Noha a gyűlölet motiválta incidensek nem mindig jelentik bűncselekmények elkövetését, azonban az ilyen esetek gyakran megelőzitek, együtt járnak vagy megágyaznak a gyűlölet-bűncselekményeknek.

Gyűlölet vagy előítélet motiválta cselekmények áldozatai

Gyűlöletincidens/-bűncselekmény, illetve előítélet motiválta incidens vagy bűncselekmény áldozata az, aki sérelmet szenvedett (függetlenül attól, hogy az bűncselekmény-e vagy sem), és ő vagy más ezt úgy élte meg, hogy a sérelem okozójának motivációja előítélet, vagy az áldozat faji, etnikai hovatartozása, vallása, lelkiismereti meggyőződése, szexuális irányultsága, fogyatékosága, stb. miatti gyűlölet. Az áldozat vagy más személy észlelése döntő elem a gyűlöletincidens meghatározásakor.

Gyűlöletesemények rögzítése

A gyűlöletincidensek és -bűncselekmények rögzítése azt jelenti, hogy a rendőrség (vagy más szervezet) minden tudomására jutott cselekményt, esetet regisztrál. Ez magában foglalja az eset fontos körülményeinek rögzítését, így azt, hogy mi és mikor történt. Minden gyűlöletesetről szóló bejelentést rögzíteni kell, függetlenül attól, hogy történt-e bűncselekmény, tekintet nélkül arra, hogy van-e bizonyíték az előítélet motivációra.

Harmadik személy bejelentése

Nem csak az áldozat, hanem más, harmadik személy is tehet bejelentést a gyűlölet-bűncselekményről. Ennek az a célja, hogy növekedjen a bejelentett gyűlölet-bűncselekmények száma, és segítse az információ áramlását a veszélyeztetett, gyűlölet-bűncselekménynek és -incidenseknek kitett csoportoktól. Ezt leginkább úgy lehet elérni, hogy a rendőrségtől különböző kapcsolattartási ponton keresztül is lehet bejelentést tenni. Számos kezdeményezés célja az áldozatok és a tanúk bátorítása és támogatása a gyűlölet-bűncselekmények és -incidensek bejelentésére:

- *Saját bejelentést segítő mechanizmusok*, amelyek segítségével az áldozatok közvetlenül bejelenthetik az eseteket, anélkül, hogy a rendőrséggel beszélniük kellene.

- A bejelentést támogató *külső* mechanizmusok, amelyek keretében egy harmadik személy, például egy civil szervezet bevonásával lehet bejelenteni a bűncselekményt vagy incidenst. A harmadik személy rögzíti az ügy részleteit és továbbítja a rendőrségnek.

Ismételt áldozattá válás

Aki gyűlölet-bűncselekmény vagy -incidens áldozatává válik, lehet, hogy más többször átélt hasonlót. Előfordulhat, hogy a korábbi eseteket nem jelentette a rendőrségnek valamilyen okból kifolyólag, így mikor az áldozat végül a hatósághoz fordul, elképzelhető, hogy már régóta áldozattá vált, hosszú ideje viktimizálódik.

Jogvédő

Jogvédőnek nevezzük azokat a személyeket, akik egyedül vagy másokkal közösen fellépnek az emberi jogok előmozdítása érdekében. A jogvédőket – függetlenül attól, hogy önállóan vagy szervezeti keretek között dolgoznak – az az ügypélda határozza meg, aminek érdekében fellépnek, amiért dolgoznak. A diszkrimináció és a gyűlölet ellen küzdő emberi jogi jogvédők gyakran maguk is áldozattá válnak, támadások érhetik őket a szervezet tevékenysége, és a diszkrimináció áldozataival vállalt szolidaritásuk miatt.

Kockázatbecslés

A bűncselekmény vagy incidens elkövetésétől a büntetőeljárás lezárásáig a tanúk és az áldozatok biztonságukat és jól-létüket fenyegető kockázatnak vannak kitéve. Fontos kockázati tényező (és ezt a rendőrségnek és a civil szervezeteknek egyaránt szem előtt kell tartani), hogy az áldozat ismételt áldozattá válik. Az áldozatoknak és a tanúknak tisztában kell lenniük azzal, hogy milyen veszélynek teszik ki magukat.

LMBTI

A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális közösségek megnevezésének rövidítése.

Lobbitevékenység, lobbizás

A lobbizás átfogó, tervezett tevékenység, a szakpolitikák kialakításáért vagy végrehajtásáért felelős személyek befolyásolása. A kifejezés meglehetősen flexibilis, különböző tevékenységek megnevezésére használják.

Másodlagos viktimizáció

Ha a gyűlölet-bűncselekmény áldozata úgy érzi, a rendőrség nem érti meg, nem kezeli megfelelően az ügyét, másodszor is áldozattá válhat. Akkor is így lehet, ha ugyan kap segítséget az áldozat, de mégis úgy érzi, hogy nem megfelelő a bánásmód.

Médiafigyelés

A rádió- és televízió-műsorok módszeres rögzítése, a nyomtatott sajtóban és online megjelent cikkek, információk összegyűjtése.

Monitorozás

A monitorozás tág értelemben használatos kifejezés. Aktív adatgyűjtés, az adatok, információk ellenőrzése és felhasználása emberi jogi problémák kezelése céljából. Az emberi jogi monitorozás magában foglalja a különböző eseteket, eseményeket (pl. választások, perek, tüntetések, stb.) megfigyelését és az azokhoz kapcsolódó adatgyűjtést. Általában meghatározott ideig tart. A gyűlölet-bűncselekmények monitorozásának célja, a gyűlölet motiválta erőszak dokumentálása, és a hatóságok, nemzetközi szervezetek figyelmének felhívása az emberi jogi jogsértésekre. A monitorozás célja végső soron az, hogy bizonyítékokat gyűjtsön, amelyek meggyőzik a döntéshozókat és a közvéleményt, hogy valamit tenni kell a helyzet javítása érdekében.

Standardok

Általánosan elfogadott előírások, amelyek meghatározzák egy folyamat vagy módszer részletes szabályait, jellemzőit és alkalmazási feltételeit.

SZERVEZETEK

Európa Tanács (Council of Europe)

Az Európa Tanács Európa legrégebbi politikai szervezete, 1949-ben alakult, 47 államot tömörít. Székhelye Strasbourgban, Franciaországban van. Fő céljai:

- Az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelme (hatalmi ágak elválasztása, jogbiztonság, jogegyenlőség);
- Megállapodások létrehozása kontinens-szerte az egységes társadalmi és jogi gyakorlat kialakítása érdekében;
- Az európai identitás erősítése a közös értékek mentén, az eltérő kulturális hagyományok figyelembevételével;
- A kelet-közép európai politikai, jogi, demokratikus és alkotmányos reformfolyamatok segítése és nyomon követése, a gazdasági reformokkal párhuzamosan;
- Szakmai támogatás biztosítása az emberi jogok, a demokráciaépítés, az oktatás, a kultúra és a környezetvédelem terén.

Emberi jogok európai egyezménye (European Convention on Human Rights [ECHR])

Az Emberi jogok európai egyezménye (hivatalosan az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény ([Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms], vagy röviden European Convention of Human Rights) egy nemzetközi szerződés, amelynek célja az emberi jogok és alapvető szabadságok védelme Európában. 1950-ben fogalmazták meg és 1953. szeptember 3-tól hatályos, Magyarország vonatkozásában 1992. november 5-től kell alkalmazni. Az Emberi Jogok Európai Bírósága az egyezmény alapján hozza meg döntéseit.

Európai Unió (EU)

Az Európai Unió jelenleg 27 tagállamból álló gazdasági és politikai unió Európában. Az Európai Unió gyökerei az 1951-ben létrehozott Európai Szén- és Acélközösségig, illetve az 1957-es Római Szerződésig nyúlnak vissza. Azóta területileg jelentősen kibővült, hatáskörét fokozatosan kiterjesztették.

Európai Bizottság (European Commission)

Az Európai Bizottságot az EU tagállamai megegyezése alapján nevezik ki az Európai Parlament jóváhagyásával öt évre. A Bizottság politikailag független, feladata a közös európai érdekek képviselete, tagjai nem fogadhatnak el utasítást az őket küldő ország kormányától. A Bizottság az egyetlen szerv, amely jogalkotási javaslatokat fogalmazhat meg, illetve terjeszthet elő, lépést kezdeményezhet a Tanácson belüli vagy a Tanács és a Parlament közötti megállapodás létrejötte érdekében. Nagyrészt a Bizottság feladata az uniós politikákra (pl. kutatási, fejlesztési, régiós, stb.) és a kapcsolódó uniós források elosztására vonatkozó feladatok végrehajtása. A Bizottság munkáját a többnyire brüsszeli és luxemburgi székhelyű 36 főigazgatóság (Directorates-General [DG]) és további szolgálatok hivatalnokai segítik. Ellentétben a hagyományos nemzetközi szervezetek titkárságaival, a Bizottság saját pénzügyi forrásokkal rendelkezik, ezért meglehetősen független módon tevékenykedik.

Alapjogi Ügynökség (Fundamental Rights Agency [FRA])

Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének székhelye Bécsben, Ausztriában van, 2007-ben alakult. Védelmet nyújt az Európai Unió Alapjogi Chartáját és az Emberi jogok európai egyezményében meghatározott jogok érvényesülésével foglalkozik.

EBESZ (Organization for Security and Co-operation in Europe [OSCE])

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet a világ legnagyobb regionális biztonsági szervezete, amelyben Európa, Észak-Amerika és Közép-Ázsia 56 állama vesz részt. Eredete az 1973-as Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezletig nyúlik vissza, amely 1995-ben változtatta meg a nevét EBESZ-re. A szervezet székhelye Bécsben, Ausztriában van, de vannak irodái Prágában, Koppenhágában, Hágában, Genfben és Varsóban.

Tevékenységi területei:

- Politikai-katonai terület (fegyverzet ellenőrzés, határellenőrzés, terrorizmus elleni küzdelem, konfliktus-megelőzés, hadügyi reform, rendészet)
- Gazdasági-környezetvédelmi terület (gazdasági és környezetvédelmi tevékenységek)
- Emberi terület (embercsempészet, demokratikus folyamatok, oktatás, választások, nemek közötti egyenlőség, emberi jogok, hazai és nemzetközi civil szervezetek, médiaszabadság, kisebbségi jogok, gyűlölet-bűncselekmények)

IRODALOMJEGYZÉK

- Rendőrkapitányok Egyesülete (*Association of Chief Police Officers*), Gyűlölet-bűncselekmények: magas színvonalú szolgáltatás nyújtása – jó gyakorlatok és technikai útmutató (*Hate Crime: Delivering a Quality Service – Good Practice and Technical Guidance*) Belügyminisztérium, Rendészeti követelményeket ellenőrző osztály, Egyesült Királyság (Home Office, Police Standards Unit, United Kingdom), 2005
- Rendőri Vezetők Skóciai Egyesülete (*Association of Chief Police Officers in Scotland [ACPOS]*), Gyűlölet-bűncselekmény kézikönyv (*Hate Crime Guidance Manual*), 2010
- Társaság a Közösség Biztonságáért (*Community Security Trust, [CST]*), Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelemhez (*A Guide to Fighting Hate Crime*), 2010
- Human Rights First, Jelentés a gyűlölet-bűncselekményekről 2008 (*Hate Crime Report 2008*), 2008
- Nemzetközi Meleg, Leszbikus, Biszexuális, Transz és Interszexuális Szövetség európai regionális szervezete (*ILGA Europe*), Közös erővel a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények ellen (*Joining forces to combat homophobic and transphobic hate crime*), 2010
- Nemzetközi Meleg, Leszbikus, Biszexuális, Transz és Interszexuális Szövetség európai regionális szervezete (*ILGA Europe*), Működjön: hat lépés a hatékony LGBT emberi jogi lobbitevékenységhez (*Make it work: six steps to effective LGBT human rights advocacy*), 2010
- Nemzetközi Meleg, Leszbikus, Biszexuális, Transz és Interszexuális Szövetség európai regionális szervezete (*ILGA Europe*), Kézikönyv a rendőrök képzéséhez az LGBTI közösségek elleni bűncselekmények kezelésére (*Toolkit for training police officers on tackling LGBTI-phobic crime*), 2011
- Nemzeti gyűlölet-bűncselekmény megelőzés – képzésfejlesztési központ (*National Hate Crime Prevention – Education Development Centre, Inc.*), Válasz a gyűlölet-bűncselekményre: multidiszciplináris tananyag rendészeti területen dolgozó és áldozatsegítéssel foglalkozó szakembereknek (*Responding to Hate Crime: A Multidisciplinary Curriculum for Law Enforcement and Victim Assistance Professionals*), Egyesült Államok, 2000
- Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (*EBESZ*) – Emberi Jogok és Demokratikus Szervezetek Intézménye (*Organisation for Security and Co-operation in Europe, Office of Democratic Institutions and Human Rights [OSCE-ODIHR]*), A gyűlölet-bűncselekmények megelőzése és az azokra adható válasz: segítség civil szervezetek számára az EBESZ régióban (*A resource guide for CSOs in the OSCE region*), 2009
- Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (*EBESZ*) – Emberi Jogok és Demokratikus Szervezetek Intézménye (*Organisation for Security and Co-operation in Europe, Office of Democratic Institutions and Human Rights [OSCE-ODIHR]*), Formanyomtatvány a gyűlölet-bűncselekmények bejelentéséhez, az Emberi Jogok és Demokratikus Szervezetek Intézményének 2010. évi éves jelentése (*Reporting Forms, Office for Democratic Institutions and Human Rights Annual Report 2010*), 2010
- Svéd Nemzeti Rendőri Tanács (*Swedish National Police Board*), A homofób bűncselekmények áldozatainak nyújtott segítség minőségének javítása (*A guide for the improvement of support to victims of homophobic crime*), 2004-2005

Project coordinated by:



Project funded by:



Financing provided by the European Union's Fundamental Rights and Citizenship Program

www.facingfacts.eu